

OPENBAAR MINISTERIE

JAAROVERZICHT CRIMINELE GELDSTROMEN 2024

Rijker verantwoord
Criminele Geldstromen

JAARBERICHT 2024

OPENBAAR MINISTERIE

Politie

Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst

Inspectie Leefomgeving en Transport

Opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit Inlichtingen- en Opsporingsdienst

Centraal Justitieel Incassobureau

INHOUD

Voorwoord	04
1 Verstoren van Criminele geldstromen	06
1.1 Beslagresultaat	09
1.1.1 <i>Landelijke Beslag Autoriteit als expertisecentrum beslag</i>	12
1.2 Incassoresultaat van de keten	15
1.3 Maatschappelijk herbestemmen	16
2 Witwassen	18
2.1 Witwascijfers	19
2.1.1 <i>ICOV</i>	20
2.2 Aanpak witwasmethoden	21
2.2.1 <i>Ondergronds bankieren</i>	22
2.2.2 <i>Trade Based Money Laundering</i>	22
2.2.3 <i>Digitale criminele geldstromen</i>	28
2.2.4 <i>Vastgoed</i>	31
3 Internationaal	36
3.1 Samenwerking	36
3.1.1 <i>Liaison magistraten</i>	38
4 Bijzondere Opsporingsdiensten en Politie	41
4.1 Bijzondere opsporingsdiensten	41
4.2 Politie	46
5 Ontwikkelingen	48
5.1 Gewenste wet- en regelgeving	48
5.2 Overige Ontwikkelingen	49

VOORWOORD

Beste lezer,

Het zijn spannende tijden. Niet alleen geopolitiek, maar ook voor het aanpakken van criminele geldstromen. In 2024 is er voor een record bedrag van 410 miljoen euro aan beslag gelegd. Jaar op jaar gaat dit beslagresultaat omhoog. Maar afgezet tegen de miljarden die criminelen verdienen dan wel via schimmige (offshore) constructies vanuit Nederland laten lopen wordt vaak de vraag gesteld of de aanpak effectief is.

Door alle onderzoeken die er de afgelopen jaren zijn gedaan is er goed zicht ontstaan op het financiële plaatje van criminelen. Dit is zeker het geval bij geldstromen dicht op de drugs. Dit inzicht heeft ertoe geleid dat we meer en meer inzetten op het verstoren van het criminele verdienmodel. U leest de inzichten ook terug in dit jaaroverzicht. We zien nagenoeg altijd linken met andere vormen van strafbaar gedrag. Als je toch die rechtspersoon en de bijbehorende stroman hebt geregeld is het voor een crimineel volkomen logisch om dat vehicle ook te gebruiken voor omzetbelastingfraude of zorgfraude. Daar waar we voorheen een onderscheid maakten tussen de boven- en onderwereld, zien we dit onderscheid steeds meer vervagen. Er vindt in toenemende mate vermenging tussen beide werelden plaats. Criminelen maken steeds meer gebruik van legale bedrijven en financiële facilitators. Er is een wereldwijd netwerk van crimineel geld ontstaan met verbanden tussen meerdere criminele groeperingen, corruptie, inmenging van statelijke actoren

en internationale systemen. We zien het op wereldwijd niveau, Europees niveau, in onze eigen National Risk Assessment en in onze onderzoeken.

We zien een wijdvertakt crimineel ecosysteem. Sommige bonafide bedrijven belanden daarin zonder dat ze dat door hebben. Anderen zijn willens en wetens betrokken. En er is natuurlijk ook een glijdende schaal. In dit jaaroverzicht beschrijven we nieuwe ontwikkelingen zoals de derdenbetalingen en het cash compensatiemodel waar dit criminele ecosysteem goed zichtbaar wordt. Uit deze beschrijvingen blijkt duidelijk dat de aanpak van criminele geldstromen niet alleen vanuit het strafrecht kan worden gedaan. Heel veel partners hebben hierbij een rol: van toezichthouders, de Financial Intelligence Unit (FIU), andere publieke partners, poortwachters en andere private partijen. Vanuit het strafrecht sturen we op zoveel en zo goed mogelijk beslag, maar we leggen – met onze partners – ook de focus op het frustreren van het criminele verdienmodel.

Daarnaast ondervinden we dat, ondanks alle inzet van specialisten in zowel de private als publieke sector, het complex blijft te zien waar het crimineel geld in de bovenwereld neerslaat. We moeten dus de komende tijd goed nadenken hoe we daar een slag in kunnen maken. Samen met de banken zetten we al stappen op dit vlak. We hanteren daarbij de wettelijke kaders voor gegevensdeling.

Ook de overheid kan meer doen. Te denken valt aan het centraliseren van het versnipperde toezicht op rechtspersonen, ruimere bevoegdheden voor de Kamer van Koophandel en het Kadaster met betrouwbare registers en de mogelijkheid voor overheidsinstanties met een taak op het terrein van ondermijning om signalen bij de FIU-NL te melden. Dat zijn maatregelen die gaan helpen. Ook om uiteindelijk de regeldruk te verminderen. Immers, als we beter risico's in kunnen schatten en risicoprofielen kunnen delen dan kan ook veel meer de nadruk van onze gezamenlijke inspanningen daarop worden gericht.

Op het terrein van Europese wet- en regelgeving is ook veel beweging, denk aan de AMLR, AMLD6 en de Confiscatierichtlijn. Daarbij krijgen we te maken met een nieuwe Europese autoriteit op het gebied van aanpak witwassen, de Anti-Money Laundering Authority (AMLA) en heeft de Europese Commissie aangekondigd de capaciteit van Europol te willen verdubbelen. Dit zal leiden tot meer harmonisatie en meer coördinatie, waardoor we verwachten binnen de Europese Unie gemakkelijker te kunnen samenwerken. Op basis van de Confiscatierichtlijn krijgen we in 2027 de non conviction based confiscation (NCBC) in onze toolbox. Dat gaat om afpakken zonder veroordeling. De reikwijdte van ons handelen zal afhangen van de nationale vertaling van deze richtlijn.

Parallel aan de Europese ontwikkelingen zijn we als Nederlandse opsporing en vervolging aan de slag gegaan met het Strategisch Programma Criminele Geldstromen en zetten de komende jaren stappen ten aanzien van onder meer gezamenlijke intelligence, samenwerking, effectieve afdoeningen en beter afpakken. Eén van de belangrijkste

punten uit dat strategisch programma is het komen tot een gezamenlijk intelligence beeld op criminele geldstromen. In 2025 gaan we beginnen met 2 fenomenen als pilot: het cash compensatiemodel en criminele (financiële) facilitators. Binnen die projecten gaan ook de andere 6 randvoorwaarden die we hebben benoemd een rol spelen.

Om terug te komen op de vraag die ons gesteld wordt naar effectiviteit. We doen het goed, maar we kunnen beter. We hebben naast onze inzet ook meer middelen en een sterk instrumentarium nodig. Met alle lopende ontwikkelingen op nationaal en Europees vlak staat ons de komende tijd de nodige vernieuwing te wachten. Bij vernieuwing hoort ook een goed beeld van de stand van zaken nu. Het jaaroverzicht is er niet alleen om over de afpakkijfers van het afgelopen jaar te informeren, maar is ook nadrukkelijk bedoeld om de lezer aan de hand van onze praktijk mee te nemen in de tendensen die wij zien in onze dagelijkse praktijk. Als we elkaar goed informeren dan kunnen we een vuist maken tegen criminaliteit.

Veel leesplezier gewenst.

Anita van Dis-Setz
*Landelijk coördinerend Officier van Justitie
Criminele Geldstromen/Hoofd strategie CG*

1 VERSTOREN VAN CRIMINELE GELDSTROMEN

Geld vormt veelal de spil van criminele activiteiten. Het is een doel, maar ook een middel voor het in stand houden van een crimineel netwerk. De criminele verdiensten leiden tot een veelkoppig monster dat op verscheidende manieren in de samenleving tot uiting komt. Soms sluipend, de andere keer direct heel zichtbaar. Met criminele verdiensten worden jongeren geronseld om 'klusjes' te klaren, zoals het uithalen van drugs uit zeecontainers. In 2024 zijn er wederom (vergis)moorden gepleegd als gevolg van afrekeningen in het criminele circuit. Ook zijn er voorbeelden waarbij criminelen ambtenaren omkopen voor het verkrijgen van illegale diensten hetgeen leidt tot ondermijning van het vertrouwen en gezag in het openbaar bestuur. Denk ook aan 'witwaswinkels' die eerlijke concurrentie voor bonafide ondernemers onmogelijk maken en op die manier de markt uit worden gedrukt.

Het Wetenschappelijke Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) beschreef in het rapport 'Aard en omvang van criminele bestedingen' in 2014 dat 90% van het criminele geld in Nederland naar schatting afkomstig is van delicten als drugs en fraude. Naast dodelijk geweld (als gevolg van drugscriminaliteit) kampt Nederland ook met andere problemen zoals vervuiling van de natuur, mensenhandel, zorgfraude en

arbeidsuitbuiting. Dergelijke criminaliteit is niet altijd even zichtbaar, maar illegale lozing van gevaarlijke stoffen en bodemvervuiling kan grote gevolgen hebben als schadelijke stoffen in het drinkwater terecht komen. Ook dergelijke criminaliteit tast eerlijke concurrentie en een gelijk speelveld aan. Het zijn belangrijke strafbare feiten waarmee geld wordt verdiend door criminelen.

Verstoren van de keten

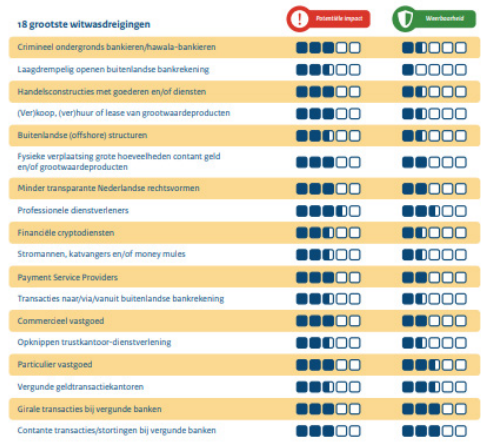
Om criminelen te raken daar waar het pijn doet wordt er al geruime tijd ingezet op het afpakken en verstoren van criminele geldstromen. De financiële focus is bij opsporing en vervolging dus steeds meer een standaard onderdeel van de onderzoeken. Bovendien levert financieel rechercheren ook belangrijke (tactische) informatie op en draagt het bij aan inzicht in modus operandi.

Door inzicht in de wijze waarop criminelen geld verplaatsen, kunnen gericht barrières opgeworpen worden dan wel (afhankelijk per branche) zoeken op gebruikelijke modus operandi of juist op afwijkingen binnen een branche. Door het financieel rechercheren kan ook een breder netwerk in kaart worden gebracht en aangepakt. Het afpakken van crimineel geld en verstoren van criminele verdienmodellen voorkomt (her)investeringen, waarmee criminelen respectievelijk ogenschijnlijk legale inkomsten kunnen genereren en waarmee het criminele bedrijfsproces (omkopen en inhuur van ‘personeel’) wordt verstoord.

Het verstoren van het criminele verdienmodel vraagt om een systemische aanpak. In dit jaaroverzicht staan daarvan voorbeelden, trade based money laundering, derdenbetalingen, ondergronds bankieren en het CCM. Begin 2024 verscheen het derde [National Risk Assessment \(2023\)](#) van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC). Daarin heeft het WODC de 18 grootste witwasdreigingen benoemd. Daarbij is het risico ook afgezet tegen de weerbaarheid van de maatschappij. Die risico’s zijn gerelateerd aan cash-in methoden, zoals ondergronds bankieren, maar ook op handelsconstructies, misbruik rechtspersonen en (criminele) facilitators en vastgoed. Die lijst vormt het uitgangspunt voor de inzet van het strafrecht. We zien deze door het WODC opgesomde dreigingen dagelijks in onze onderzoeken. Waar uiteindelijk op wordt ingezet is ingegeven door meerdere factoren, waaronder intelligence uit verdachte transacties die de FIU ter beschikking stelt en (rest)informatie uit opsporingsonderzoeken.

Binnen de aanpak criminele geldstromen wordt naar meer gekeken dan louter het strafrecht en is er oog voor alternatieve sancties of afdoening. Dit gaat in overleg met en in samenwerking met partners. Zo zijn er

mogelijkheden via het bestuursrecht, door toezichthouders als de Belastingdienst, of via het tuchtrecht van beroepsorganisaties.

Abbeelding NRA: Potentiële impact witwasrisico's ten opzichte van weerbaarheid

Civielrechtelijke afdoeningen
Naast het strafrecht houdt het OM ook civielrechtelijk toezicht. In 2024 zijn er twaalf nieuwe civiele zaken gestart. Een van de zaken uit 2024 betreft het verzoek tot schorsing en ontslag van het bestuur van de stichting Islamitische School Amsterdam. Het disfunctioneren van het bestuur heeft er toe geleid dat de stichting met onder zich drie basisscholen met meer dan 1000 leerlingen bijna failliet ging. Met de schorsing en ontslag van het bestuur is een faillissement voorlopig voorkomen.

'OM verzoekt rechter bestuur Stichting Islamitische School Amsterdam te schorsen en te ontslaan'

Bijzonder is voorts dat er twee nieuwe zaken (waarvan één genaamd Pistoia) zijn gestart naar aanleiding meldingen van twee grote banken ten behoeve van de civielrechtelijke taak van het OM. Beide signalen hebben geleid tot procedures bij de rechtbank waarbij OM-verzoeken zijn toegewezen.

Pistoia

Een bestuurder van een stichting maakte in totaal 1,1 miljoen Euro naar zichzelf en twee oud-bestuurders over. De transactie leidde tot een onderzoek van de bank. De bank heeft bij de aangifte wegens verduistering nadrukkelijk gewezen op de mogelijkheden van een civiele interventie naast strafvervolgning. De rechtbank heeft de verzoeken tot schorsing en ontslag van het bestuur toegewezen. Inmiddels is een onafhankelijke bestuurder aangesteld om het bedrag terug bij de stichting te krijgen.

Justitiële Interventies & Alternatieven

Dagelijks worden in strafzaken keuzes gemaakt over in te zetten interventie. Denk aan vragen zoals: welke afdoening past het beste bij de aard en omvang van de zaak? Wat willen we bereiken? Willen we de verdachte straffen of willen we voordeel ontnemen en schadeherstel vragen? Welke mogelijkheden zijn er buiten het strafrecht om? De tool JUSTIA (Justitiële Interventies & Alternatieven) is ontwikkeld om meer effect te bereiken in zaken en de strafrechtketen te ontlasten. Op [Justia-tool.nl](https://justia-tool.nl) staan ruim 300 interventies die kunnen worden ingezet om zaken gericht en effectief af te doen. Hierbij gaat het niet alleen om de mogelijkheden die het strafrecht heeft, maar ook om hetgeen mogelijk is in bijvoorbeeld het bestuursrecht, tuchtrecht of civiel recht. Door alternatieve interventies buiten het strafrecht in te zetten – die soms sneller, efficiënter en effectiever zijn – wordt ook de strafrechtketen ontlast en worden de doorlooptijden versneld. Oftewel: van overzicht, naar inzicht, naar een gericht keuzes van interventies.

Strategisch Programma Criminele Geldstromen

De basis voor de versterking in de aanpak van criminele geldstromen ligt in het Strategisch Programma Criminele Geldstromen (SPCG) 2024-2028 voor de opsporing en vervolging. Het SPCG is inmiddels door het College van procureurs-generaal vastgesteld en in 2024 met verschillende partijen bestuurlijk onderschreven door de betrokken opsporingsdiensten. Hierbij is de kennis en expertise van elke organisatie van grote meerwaarde, waarbij in gezamenlijkheid er effectiever kan worden opgetreden. De doelstelling en ambitie van het Strategisch programma criminele geldstromen 2024-2028 is gericht op:

- het risicogericht vormgeven van de aanpak criminele geldstromen,
- het creëren van samenhang en synergie tussen de diverse landelijke én regionale diensten, en
- meer zicht- en overzicht creëren op de totaal aanpak, waarbij een langetermijn visie op de gemeenschappelijke aanpak van criminele geldstromen en verstoren van het criminele verdienmodel de basis vormt.

Voor het behalen van de doelstelling zijn in het SPCG zeven randvoorwaarden opgenomen:

1. Opbouwen van een gezamenlijke intelligencepositie;
2. Focus aanpak facilitators en criminele verdienmodellen
3. Brede samenwerking: regionaal, nationaal en internationaal
4. Traceren en afpakken van crimineel verkregen vermogen
5. Effectieve barrièremodellen en afdoeningen
6. Innovatie en kennis & expertise samenbrengen
7. Communicatie en terugkoppeling/ verantwoording naar de samenleving

Het OM heeft met de verschillende partners in 2024 afgesproken om de implementatie van dit SPCG vanuit de inhoud en samenwerking te benaderen. In 2025 wordt in een pilotvorm met twee fenomenen gestart, die tegen de zeven randvoorwaarde worden gehouden. De geselecteerde fenomenen die daarvoor worden gebruikt zijn het CCM en criminele (financiële) facilitators.

1.1 Beslagresultaat

Om zoveel mogelijk zand in de motor van de criminele verdienmodellen te stoppen wordt er fors ingezet op het afpakken van criminele verdiensten. Naast de ontnemingsmaatregel zijn er ook andere strafrechtelijke afpakmogelijkheden. De officier van justitie kan een verbeurdverklaring vorderen, een geldboete vorderen inclusief een afroomboete, een schikking of transactie met financiële voorwaarden aanbieden. In alle gevallen is het leggen van zoveel mogelijk en kwalitatief beslag van groot belang.

Op het afpakken van crimineel vermogen wordt gestuurd via de beslagdoelstellingen. De doelstellingen zijn deels kwantitatief maar kennen ook een kwalitatieve component. De kwalitatieve doelstellingen zijn opgesteld op basis van de resultaten uit voorgaande jaren, de capaciteit die beschikbaar is en hebben een realistische ambitie. Kwalitatief kennen we de doelstelling dat elk ondermijningsonderzoek

al in de zogenoemde weegfase - dus bij intake van een onderzoek - een afpakparagraaf moet hebben. Dat betekent dat nagedacht moet zijn wie hebben geprofiteerd, hoe dat vermogen in beeld wordt gebracht en hoe het afgepakt kan worden. De specialisten van het OM dienen bij die afpakparagraaf te worden betrokken. In de Veiligheidsagenda zijn beslagdoelstellingen voor de politie vastgesteld, oplopend van 190 miljoen euro in 2023 naar 220 miljoen euro in 2026.

Het Digitaal Platform Afpakken

Het Digitaal Platform Afpakken (DPA) is hét platform waar je alles kunt vinden wat je nodig hebt om te kunnen afpakken en beslag te leggen. In 2024 is het DPA inhoudelijk doorontwikkeld en verbeterd. In het bijzonder de tegel Internationaal en de promotie van het DPA via gadgets en artikelen over specifieke tegels van het DPA en de redacteurs achter deze tegels. Het redactieteam DPA heeft ook verbinding gezocht met de dit jaar gelanceerde tool Justia. Deze tool helpt partners in de opsporing en vervolging van fraude, criminaliteit en witwassen met de keuze voor justitiële interventies en alternatieven. Doel van de verbinding is om het gewenst effect van beide tools duurzaam te borgen en te vergroten.

In het Handhavingsarrangement 2023-2027 (voor de bijzondere opsporingsdiensten (BOD'en)) zijn afspraken gemaakt over de beslagdoelstellingen. De beslagdoelstelling voor 2024 bedraagt voor de vier BOD'en gezamenlijk 100 miljoen euro. In de Veiligheidsagenda 2023-2026 waarin afspraken voor de politie zijn opgenomen is voor 2024 een beslagdoelstelling van 200 miljoen overeengekomen. In 2023 zijn er ook met de BOD'en nieuwe kwalitatieve en

kwantitatieve afspraken gemaakt ten aanzien van het thema “criminele geldstromen/afpakken en beslag”, toenemend van 91,6 miljoen euro in 2023 tot 118 miljoen euro in 2027. Eind 2025 wordt deze afspraak geëvalueerd en op basis daarvan kunnen de beslagdoelstellingen nog worden herijkt.

Wederom record aan gelegd beslag

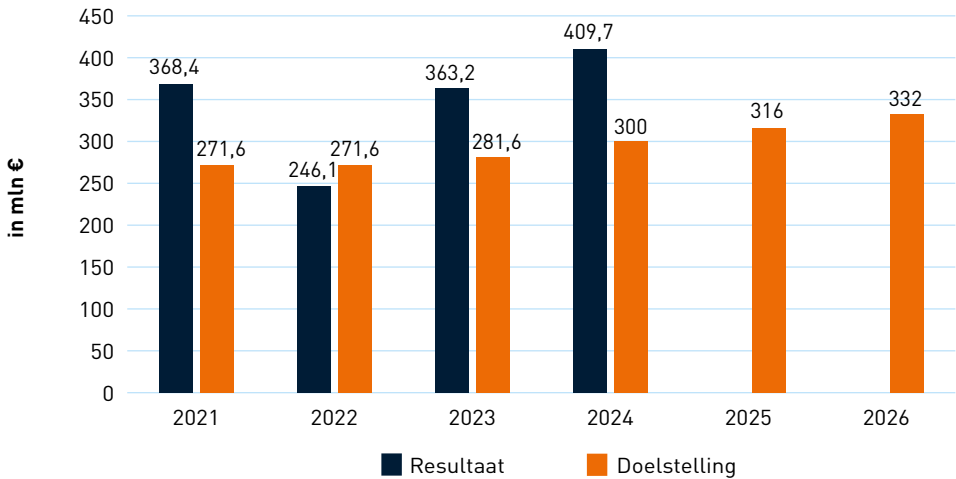
Al een aantal jaren is er een toename van het beslagresultaat waar te nemen. In 2024 is er een record aan conservatoir beslag gelegd, namelijk 410 miljoen euro. De beslagdoelstelling van 300 miljoen is hiermee ruimschoots behaald. De beslagdoelstelling is met 37 procent overschreden. De helft van het beslag komt van zaken gedraaid door het Functioneel Parket (188 miljoen euro) uit zaken afkomstig van de BOD'en en door het Landelijk Parket (45 miljoen euro), vooral dossiers van de landelijke opsporing. Over het algemeen diensten met een ietwat geoormerkte capaciteit voor financieel onderzoek. De overige parketten doen het over de hele linie ook goed ten opzichte van door voor hun geformuleerde doelstelling.

De extra aandacht voor het leggen van méér en kwalitatief beslag werpt dan ook zijn vruchten af. Dit is ook te zien aan het aantal zaken waarin beslag wordt gelegd. Ten opzichte van het totaal aantal instromende zaken werd er in 2021 in 4,7 procent van de zaken beslag gelegd. In 2022 was dit 5,1 procent en in 2024 is dit verder gestegen naar 5,8 procent. De doelstelling ligt momenteel op 5 procent.

Slachtofferbeslag

Een slachtofferbeslag is een strafvorderlijk conservatoir beslag tot verhaal van een door de strafrechter aan een verdachte op te leggen slachtoffermaatregel. Om recht te doen aan slachtoffers en nabestaanden is het van belang dat de dader betaalt. Het OM, CJIB en de Politie hebben het doel om in meer zaken conservatoir beslag ten behoeve van het slachtoffer te leggen. Dit draagt er aan bij dat slachtoffers vaker het volledige bedrag van hun schadevergoeding ontvangen, slachtoffers hun schadevergoeding sneller ontvangen en dat slachtoffers hun schadevergoeding vaker ontvangen van de veroordeelde dader in plaats van een voorschot van de overheid.

Totaal beslagresultaat en -doelstelling per jaar

In 2024 heeft er bij drie parketten een pilot slachtofferbeslag gedraaid. Op elk parket is er geïntensiveerd op één van de thema's cyber crime, zeden of mensenhandel. Deze thema's zijn gekozen, omdat deze onder het gemiddelde scoren ten aanzien van gelegd beslag. Daarnaast geeft het een breed inzicht in de ervaringen per thema en regio. Het CJIB heeft door middel van een data-analyse inzichtelijk gemaakt waar er kansen blijven liggen in het leggen van beslag. In 2025 worden de resultaten van de pilot inzichtelijk gemaakt en wordt besloten de pilot al dan niet landelijk uit te rollen.

In lijn met de toenemende beslagresultaten en verbeterde informatie-uitwisseling is de verwachting dat de komende jaren het incassoresultaat ook zal toenemen. Dit is momenteel nog niet in de incassoresultaten terug te zien, omdat het jaren kan duren voordat een zaak onherroepelijk is.

Geen incassoresultaat, wel afgepakt

Het is goed om te melden dat we als OM op grond van de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen geen ontneming kunnen instelling in fiscale strafzaken. Desondanks doen we ook daar zaken waar we bijdragen aan het wegnemen van potentieel voordeel. Uit cijfers van de douane volgt dat douane en de FIOD in 2024 voor ruim 105 miljoen euro aan potentieel accijnsnadeel tabaksproducten in beslag hebben genomen. Het gaat dan om ruim 217 miljoen sigaretten, ruim 53.000 kilo (rook)tabak en ruim 6.000 kilo waterpijptabak. Een forse stijging ook ten opzichte van 2023 overigens. Die goederen worden in beslag genomen en vernietigd. Deze resultaten dragen dus

niet bij aan de staatskas, maar zorgen er wel voor dat de markt niet van deze strafbare feiten kan profiteren.

Na-ijleffect

De beslagcijfers vormen een momentopname van wat er aan beslag is geboekt in de OM-systemen op de laatste dag van een jaar. De ervaring leert dat dit beslagcijfer in de 10 jaar daarna met zo'n 30% toeneemt, het zogeheten na-ijleffect. Dat komt deels omdat we beslag pas tellen als het is vastgelegd in onze systemen en bijvoorbeeld is geverifieerd. In de praktijk betekent dit dat veelal beslag dat in de laatste maanden van het jaar is gelegd niet mee is genomen in het beslagcijfer. Het na-ijl effect wordt daarnaast bijvoorbeeld ook veroorzaakt door beslag dat is gelegd in het buitenland. Van dag beslag is pas later duidelijk hoeveel de precieze waarde is. Vastgoed in het buitenland kent geen WOZ-waarde dus dat moet getaxeerd worden. Een ander voorbeeld zijn vorderingen waarop beslag is gelegd. Die worden pas geboekt nadat de debiteur heeft aangegeven de vordering ook te erkennen. Pas als de waarde duidelijk is, wordt deze geregistreerd in de systemen. Daarnaast groeit de waarde van het beslag aan vanwege lopende inkomsten waarop beslag is gelegd: huurpenningen, aandelen en banktegoeden door bijvoorbeeld rendement dat er tussentijds wordt gemaakt.

Vermogensdossier

Het vermogensdossier is in 2024 in ondermijningszaken met afpakpotentieel gefaseerd geïmplementeerd bij de BOD'en in samenwerking met het FP. Er lopen inmiddels 21 zaken bij het FP waarbij het vermogensdossier door de opsporing wordt toegepast. De doelstelling voor 2025 is dat in alle ondermijningszaken met afpakpotentieel (exclusief fiscale zaken) bij het FP een

vermogensdossier door de opsporing (Politie en de vier BOD'en) zal worden aangemaakt. Daarnaast heeft het project als doelstelling om het vermogensdossier gefaseerd en geclusterd te implementeren op de AP's in samenwerking met de politie-eenheden en de Koninklijke Marechaussee. De verwachting is dat de implementatie hiervan plaats zal vinden vanaf eind 2025 t/m 2027.

Wat is het Vermogensdossier?

In het vermogensdossier (aan te leggen in Summ-IT) worden alle opsporingshandelingen vastgelegd met betrekking tot het traceren van vermogen en het leggen van beslag. Het vermogensdossier is bruikbaar en beschikbaar in alle fases van het proces, van intelligence, opsporing, vervolging tot de executie. De introductie van het vermogensdossier zal leiden tot effectievere en efficiëntere afpakresultaten in de keten, omdat er in meer zaken beslag zal kunnen worden gelegd, het beslag in veel zaken hoger zal zijn en het vermogen beter in beeld blijft waardoor het innen van openstaande vorderingen vergemakkelijkt wordt.

Naast alle nieuwe ontwikkelingen die zien op betere tools waarmee de operatie nog beter is gericht op afpakken wordt ook veel gedaan aan ontwikkeling en opleiding van de medewerkers. Dat gebeurt zowel bij het OM als bij de opsporingsdiensten. Een mooi voorbeeld daarvan is de jaarlijkse dag criminele geldstromen. Tijdens deze dag staat informatie- en kennisdeling over criminele geldstromen voor de opsporing, vervolging en executie centraal. In 2024 konden aanwezigen stemmen op de mooiste afpakzaak van het jaar. De winnaar was de aanpak van zorg (COZO)-fraude. Dankzij acuut handelen werd deze vorm van fraude een halt toegeroepen. De zaak markeert de sterke samenwerking

binnen de opsporings- en vervolgingsketen. Klik [hier](#) als je meer wil lezen over de aanpak van zorgfraude.

1.1.1 Landelijke Beslag Autoriteit als expertisecentrum beslag

De Landelijke Beslag Autoriteit (LBA) is verantwoordelijk voor het landelijk beheer van conservatoir beslag, het beheer van internationaal- en buitenlands beslag en vervult een landelijke adviesrol ten aanzien van strafrechtelijk en conservatoir beslag.

In 2024 heeft de LBA zich als Expertise-centrum met name doorontwikkeld op het gebied van het strafrechtelijke beslag. De adviseurs strafrechtelijk beslag monitoren de landelijke beslagvoorraden van de OM-onderdelen en adviseren omtrent verbetermogelijkheden. Uitgangspunt hierbij is dat de verantwoordelijkheid en de verwerking bij het lokale OM-onderdeel blijft. De LBA heeft enkel een sturende, monitorende en adviserende rol. Voortvloeiend hieruit zijn de adviseurs strafrechtelijk beslag gestart om jaarlijks een accountgesprek Beslag per OM-onderdeel te voeren. Hierbij wordt de voortgang en ontwikkelingen besproken met betrekking tot het thema beslag, waarbij de adviseur zijn bevindingen en aanbevelingen deelt met de betreffende MT-verantwoordelijke.

Het beheer van conservatoir beslag

Het beheer conservatoir beslag betreft onder andere valuta, onroerend goed, vorderingen en exclusieve goederen/voertuigen. Het beheer heeft als doel bewaartermijnen te verkorten, waardedaling tegen te gaan en opbrengsten te optimaliseren.

De LBA heeft (peildatum 03-01-2025) een totaalbedrag van 2.388.156.998 euro in beheer. Dit betreft een stijging van 15.8% in vergelijking met het voorgaande jaar. De reden van deze stijging is terug

te voeren naar een verhoging van het aantal inbeslaggenomen cryptovaluta, bankbeslag en onroerend goed.

Asset Management Office

Het Asset Management Office (AMO) beheert het gelegde internationaal (inkomende verzoeken) en buitenlands (uitgaande verzoeken) conservatoir en strafrechtelijk waardebeslag. Ook beheert het AMO het beslag dat is gelegd in Nederlandse zaken van het Europees Openbaar Ministerie.

De eerder dit jaar aangenomen confiscatie-richtlijn (Richtlijn (EU) 2024/1260) bevat voor de EU-lidstaten de verplichting om een AMO op te zetten. Sommige lidstaten hebben reeds een AMO (zoals Nederland), andere landen zijn nu bezig met de oprichting hiervan.

In 2024 heeft het AMO zich onder andere gefocust op de centrale termijnbewaking van beslagtermijnen die in een aantal landen nog van toepassing zijn. Er is in samenwerking met de liaison magistraat veel beslag op onroerend goed verlengd in Spanje. Ook het Europees Openbaar Ministerie heeft het afgelopen jaar zaken aangedragen. De onderzoeken van het EOM hebben in meerdere zaken geleid tot aanzienlijke (waarde) beslagleggingen. De verwachting is dat deze trend zich komend jaar verder zal versterken, mede als gevolg van de uitbreiding van het Europees Openbaar Ministerie.

In 2024 heeft het AMO ruim 7.500.000 euro aan valuta en 44.500.000 euro aan vorderingen beheerd voor buitenlandse autoriteiten.

In onderstaande tabel staan acht voorwerpen waarop in 2024 het meeste beslag aan waarde in euro's is gelegd.

Soort voorwerp	Beslagwaarde in euro's
Onroerende registergoederen	246.673.352,05
Vorderingen	79.680.278,70
Geld (Euro)	62.851.010,27
Rechten aan toonder	54.428.741,65
Personenauto	12.596.542,50
Boot	4.447.002,00
Horloge	2.478.395,68
Sieraad	1.402.173,00

Belang van beslaglegging

In Nederland worden ieder jaar tienduizenden goederen in beslag genomen door het OM. Domeinen Roerende Zaken (DRZ) is de wettelijk bewaarder van de meeste goederen die in beslag worden genomen. De in beslag genomen goederen worden door DRZ opgehaald bij de tijdelijke opslagplaatsen (ketenbeslaghuizen) van de politie. Een officier van justitie van het OM geeft DRZ opdracht wat te doen met de in beslag genomen goederen: bewaren, vernietigen, teruggeven aan de eigenaar of verkopen.

Het OM legt jaarlijks op verscheidende luxe horloges beslag. De waarde van dergelijke horloges kunnen variëren van tienduizend euro tot een paar ton. Maar waar moet je op letten bij het in beslag nemen van luxe horloges?

Harry Winston

In 2024 heeft het OM beslag gelegd op een zeer exclusief Harry Winston horloge. De waarde van het horloge werd getaxeerd op maar liefst €300.000,-. Maar toen DRZ de markt ging verkennen bleek de realiteit anders. Twee veilinghuizen taxeerde het horloge op €48.000,- en respectievelijk €38.124,-. Een derde veilinghuis zag zelfs helemaal af van een taxatie en eventuele verkoop. Er was één veilinghuis dat het horloge boven de €100.000,- waardeerde. Wat verklaart nou het verschil in taxatie en interesse?

Oog voor beslaglegging

Als het aankomt op luxe horloges zijn originaliteit en compleetheid voor verzamelaars (en veilinghuizen) cruciaal. Het ontbreken van de originele verpakking, certificaat van echtheid, aankoopfactuur en de provenance (de eigendoms-geschiedenis van het horloge) leidt onherroepelijk tot waardevermindering. Het veroorzaakt onzekerheid betreft de legitieme herkomst en schrikt verzamelaars en veilinghuizen af wat resulteert in lagere taxaties en biedingen.

Probeer daarom bij inbeslagname ook te letten op deze 'bijzaken', die op het eerste gezicht niet belangrijk lijken, maar toch echt van groot belang kunnen zijn.

Zo kan een klein fluwelen doosje met certificaat het verschil maken tussen €100.000,- en €300.000,-.

1.2 Incassoresultaat van de keten

Het CJIB is naast de rol van ketenregisseur in de strafrechtketen ook verantwoordelijk voor de inning en incasso van strafrechtelijke sancties met een geldelijke component. Sinds begin 2024 is begonnen met het inrichten van een Programma Criminele Geldstromen om de bredere inzet van het CJIB op dit thema te coördineren en te faciliteren. Het Programma is erop gericht het inningsresultaat met betrekking tot strafrechtelijke geldelijke sancties en maatregelen te maximaliseren. Daarnaast wordt beoogd de informatie-uitwisseling met de keten te verbeteren en op die manier bij te dragen aan het offensief Ondermijning.

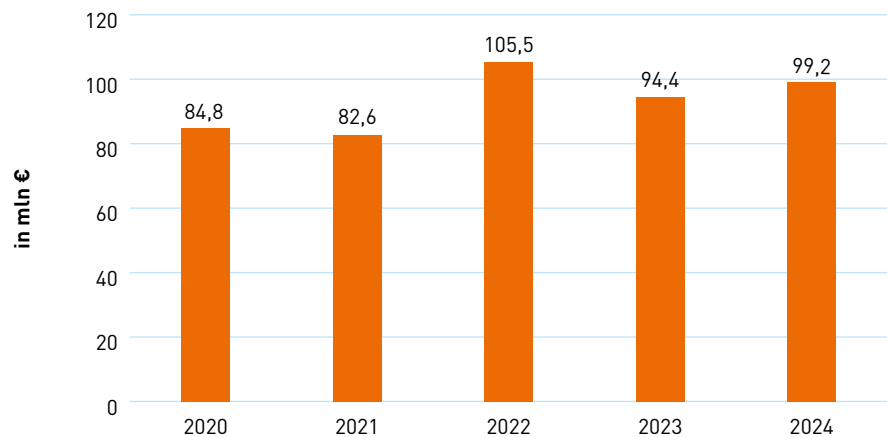
Crimineel verdiend vermogen kan op verschillende manieren worden afgepakt. Het CJIB is belast met de inning en incasso van daarvoor opgelegde sancties. In 2024 heeft het CJIB in totaal 41,6 miljoen euro afgepakt via een ontnemingsmaatregel

(hieronder vallen ook schikkingen en confiscatiebeslissingen). Tot slot kan een maatregel kostenverhaal worden opgelegd. Deze maatregel wordt niet ingezet om crimineel vermogen af te pakken, maar is een vergoeding die een veroordeelde moet betalen voor bijvoorbeeld de kosten die zijn gemaakt om een drugslaboratorium op te ruimen of de kosten van het vernietigen van illegaal vuurwerk. Sinds peildatum 2023 is de maatregel kostenverhaal in negen zaken onherroepelijk is geworden. Een voorbeeld hiervan is de ruiming van een drugslab waar MDMA werd geproduceerd. Lees hieronder het vonnis van de rechtbank.

Maatregel kostenverhaal – productie en voorhanden hebben van MDMA

Van verdachte is – kort gezegd – ten laste gelegd dat hij zich in de periode van 1 augustus 2022 tot en met 4 september 2022 te Maria Hoop heeft schuldig gemaakt aan het medeplegen van het produceren, althans het opzettelijk aanwezig hebben van 16,7 kilogram en 348 kilogram MDMA.

Afpakresultaten van de keten

Toelichting grafiek: €99,2 miljoen is het resultaat van de keten over 2024, waarbij €41,6 miljoen is geïnd door het CJIB en €57,6 miljoen door het OM (verbeurdverklaringen en (oudere) buitengerechtelijke afdoeningen).

De officier van justitie heeft gerekwireerd tot bewezenverklaring van het medeplegen van het vervaardigen en opzettelijk aanwezig hebben van 16,7 kilogram en 348 kilogram MDMA. De rechtbank veroordeelt de verdachte tot een gevangenisstraf van 42 maanden. Daarnaast legt de rechtbank onder meer de maatregel kostenverhaal op voor een bedrag van €14.923,93. Lees [hier](#) het volledige vonnis.

1.3 Maatschappelijk herbestemmen

Binnen het OM leeft al geruime tijd de wens om afgepakt crimineel vermogen op een zinvolle manier terug te geven aan de maatschappij. Door de jaren heen zijn diverse initiatieven gelanceerd om deze wens te realiseren. In 2019 begon dit met de schenking van een schip, gebruikt voor drugssmokkel, aan het scheepvaart- en transportcollege in Rotterdam. Daarop volgde de opening van een jongerenwerkplaats in Schiedam met behulp van middelen uit de verkoop van een criminele vastgoedportefeuille. Inmiddels worden er ook veelvuldig goederen met een taxatiewaarde tot 100 euro geschonken aan sociale bestemmingen.

In 2024 heeft er in samenwerking met het Ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) wederom een aantal pilots plaatsgevonden waarbij lessen zijn geleerd die bijdragen aan de verdere ontwikkeling, zoals taak- en rolverdeling. De pilots dragen ook bij aan de nog te ontwikkelen wet- en regelgeving.

Luister hier een podcast over de uitdagingen in het kader van maatschappelijk herbestemmen van onroerend goederen.

Start-up in Residence

Om vraag en aanbod van de in beslag genomen bij elkaar te brengen is er in samenwerking met het ministerie van Justitie en Veiligheid een *Start-up in Residence challenge* uitgeschreven. Hier konden ondernemingen hun innovatieve oplossing indienen. In totaal zijn er twintig ondernemingen die een inzending hebben ingediend. Van de twintig ondernemingen hebben er drie een uitnodiging ontvangen hun idee verder toe te lichten. In 2025 zal er een winnaar worden gekozen die het idee mag gaan uitvoeren. De volledige toelichting en de tijdlijn is te vinden op de website van [Start-up in Residence](#).

Roerende goederen

Patserbak

In december 2024 kreeg maatschappelijk herbestemmen weer een nieuwe impuls in Rotterdam: Het AP-Rotterdam heeft daar een Audi A3, afkomstig van een drugsdealer, geschonken aan het techniekcollege op Rotterdam-Zuid. Het voertuig kwam in beeld in een witwasonderzoek van de afdeling regionale onderzoeken van het AP Rotterdam. De verdachte bezat twee auto's

en had geen legaal inkomen, wat voldoende reden was om op een van de voertuigen beslag te leggen.

Omdat de verdachte inmiddels afstand van het voertuig had gedaan brachten de betrokken collega's de zaak onder de aandacht bij de ondermijningsspecialist van het AP, om te onderzoeken of de auto mogelijk een maatschappelijke bestemming zou kunnen krijgen. Deze bestemming is gevonden via het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid; het programma waarin 65 organisaties, waaronder het OM, langjarig samenwerken aan de maatschappelijke opgaves van dit stadsdeel. Eén van die opgaves is goed praktijkonderwijs voor de jongeren van Rotterdam-Zuid en daar kan men een Audi A3 heel goed voor gebruiken.

NOS: 'Techniekstudenten Rotterdam mogen sleutelen aan Audi van crimineel'

De schenking van de auto is enthousiast ontvangen, niet in de laatste plaats omdat de school het normaal gesproken moet stellen met afdankertjes en roestige modellen. Daarnaast spreekt de bijzondere afkomst van het voertuig bij de leerlingen tot de verbeelding. Het verhaal dat richting de leerlingen werd uitgedragen was dat criminaliteit je niet zozeer in staat stelt om mooie auto's te kopen, maar dat justitie je bezittingen in beslag kan nemen op het moment dat je strafbare feiten begaat. Om te zorgen dat dit geluid blijft klinken, zal in de komende periode aandacht aan het onderwerp besteed blijven worden in de burgerschapslessen van de leerlingen.

De ambitie van het AP Rotterdam is om in de nabije toekomst meer voertuigen te gaan schenken. Daarnaast worden de ervaringen en lessen die zijn opgedaan zijn gedeeld met andere parketten die zelf met het

schenken van voertuigen aan de slag willen gaan. Het afpakken en herbestemmen van dergelijke auto's sluit ook naadloos aan bij de patseraanpak. Een wens van de Tweede Kamer om de status van 'rolmodellen' in de wijk af te pakken.

Pilot Schenken

Vooruitlopend op toekomstige ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijk herbestemmen is, met instemming van J&V, door de LBA de pilot 'schenken' ontwikkeld en per 1 januari 2024 van start gegaan. Het betreft hierbij inbeslaggenomen laagwaardige goederen welke geschonken kunnen worden aan non-profit instellingen. Het betrof hierbij goederen zoals speelgoed, verzorgingsproducten en kleding.

Omroep Max kwam langs bij parket Zeeland-West-Brabant en legde vast hoe de goederen aan de voedselbank werden overgedragen : [Expeditie Nederland | NPO Start](#)

(Seizoen 3, aflevering 34 - minuut 7.37)

Het aantal parketten dat aan de pilot deelneemt is in 2024 gegroeid van drie naar zeven parketten. In 2024 hebben diverse OM-onderdelen in totaal elf schenkingen aan diverse non-profit instellingen verricht. Om meer inzichten bij de later aangesloten parketten te verkrijgen, is de pilot verlengd tot juni 2025.

2 WITWASSEN

Witwassen is het verbergen en/of een schijnbaar legale status geven aan een voorwerp (meestal geld of goederen) dat afkomstig is uit misdrijf, zodat het besteed kan worden in de bovenwereld. In 2024 waren er op het gebied van witwassen twee ontwikkelingen waarneembaar, namelijk witwassen door middel van het zogeheten Cash Compensatie Model (CCM) en derdenbetalingen. Dit hoofdstuk geeft meer informatie over de witwascijfers en de aanpak op verscheidende witwasmethoden.

Nieuwe witwastypologieën

Een witwastypologie is een beschrijving van kenmerken die op basis van ervaring duiden op witwassen. Witwastypologieën zijn belangrijk voor strafrechtelijke witwasonderzoeken omdat deze een rol kunnen spelen in de totstandkoming van een strafrechtelijke verdenking van witwassen en bijdragen aan het bewijs in een witwaszaak. Voor de opwerking van typologieën is een werkgroep opgericht met medewerkers van de FIU-NL, FIOD-AMLC, het OM en de politie. Na accordering van typologieën door het hoofd van de FIU-NL worden deze vastgesteld en gepubliceerd op de website van de FIU-NL. Eerder zijn er al typologieën vastgesteld voor de onderwerpen ondergronds bankieren en de aan- en verkoop van virtuele betaalmiddelen. In 2024 heeft de werkgroep typologieën ontwikkeld op het gebied van buitenlandse rechtspersonen en vastgoed. Deze zijn in april 2024 vastgesteld en gepubliceerd

op de website van de FIU-NL. Om ook in de toekomst goede typologieën te kunnen ontwikkelen, heeft de werkgroep een methodiek vastgesteld waarin wordt beschreven hoe deze op een onderbouwde manier worden vastgesteld voor de Nederlandse strafrechtpraktijk.

Ketenversterking Verdachte Transacties

Door de FIU verdacht verklaarde transacties zijn een belangrijke bron van (financiële) intelligence voor de opsporing. Evaluatie-uitkomsten van de Algemene Rekenkamer en de Financial Action Taskforce in 2022 lieten zien dat de ondoorzichtigheid van het gebruik van verdachte transacties (VT's) en de hieraan gekoppelde feedbackloop binnen de Wwft-ketenpartners een zwakte is in het Nederlands meldsysteem. Dit is de aanleiding geweest voor het project Ketenversterking VT's, dat ziet op het optimaliseren en verbeteren van het gebruik en de kwaliteit van verdacht verklaarde transacties, het verkrijgen van een beter zicht op het gebruik en de bruikbaarheid en het versterken van de kennispositie bij ketenpartners. Daarnaast krijgt de feedbackloop van de overheid naar melding plichtige instellingen aandacht. Het betreft hier een integrale ketensamenwerking met vertegenwoordiging vanuit FIU-Nederland, FIOD, OM en Politie.

In 2024 zijn er grote stappen gezet in het optimaliseren van de Match Opsporing,

Vervolging en Executie¹, een eenduidig registratieproces en het beter zicht krijgen op het gebruik van VT's binnen de opsporing.

2.1 Witwascijfers

De aanpak van ondermijnende criminaliteit staat bij elke veiligheidspartner bovenaan. Naast dat er sprake is van criminaliteit is het ook een probleem van de maatschappij als geheel omdat er grote gevolgen zijn voor de veiligheid en leefbaarheid, maar ook voor de integriteit van het financiële stelsel. Een integrale aanpak begint bij een goede informatiepositie en analyse van onze data. Die systemische aanpak die we voorstaan heeft geleid tot de aanpak van een aantal fenomenen. Eerder haalden we al de risico's vanuit het NRA 2023 aan, die risico's adresseren we in onze strafrechtelijke onderzoeken. En we zien ook een aantal nieuwe trends zoals het zogeheten CCM en derdenbetalingen. In dit hoofdstuk nemen we u mee in onze aanpak en ook geven we meer inzicht in onze onderzoeken met betrekking tot een aantal witwasmethoden.

De aantallen witwascijfers worden bij het OM geteld naar de instroom van witwasverdachten. In de opsporing is het gebruikelijk om te spreken over witwasonderzoeken of witwaszaken.

Bij het duiden van de cijfers dient rekening worden gehouden met het feit dat niet alle verdachten in een witwaszaak zullen worden vervolgd voor witwassen en dat één onderzoek meerdere verdachten kan bevatten. In 2024 zijn er 1.704 onderzoeken afgedaan met een onvoorwaardelijk sepot en 126 met een voorwaardelijk sepot. Het gros van de ingenomen witwasverdachten wordt gedagvaard. Dit gold ook in 2024: in totaal waren dit er 2.293. Voor 420 witwasverdachten is de zaak afgedaan met een OM-strafbeschikking. Dit is qua percentage gelijk aan 2023. Uit intern onderzoek blijkt dat gemiddeld 80% van de witwaszaken, ook als ze een ontnemingscomponent bevatten, binnen een jaar worden afgedaan. Dat zijn dan zaken die in eerste aanleg al onherroepelijk zijn.

Honderdduizenden euro's cash

In 2024 is een witwaszaak gestart die veel in de media is besproken; de zaak tegen voormalig Jumbo-topman Frits van Eerd. De verdenking bestaat uit herhaaldelijk witwassen van forse bedragen. Van Eerd bewaarde een deel contant geld in zijn koelkast.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Instroom verdachten bij OM	3.554	4.435	6.232	5.605	4.038	3.652

1 De "Match Opsporing, Vervolging en Executie" zorgt ervoor dat de FIU-Nederland dossiers beschikbaar kan stellen over subjecten die relevant zijn voor onder andere de opsporingsdiensten. Ondanks dat deze subjecten al in beeld zijn bij de diensten, verschaft deze financial intelligence regelmatig waardevolle nieuwe inzichten.

Bij OM ingeschreven verdachten voor witwassen										
	2020		2021		2022		2023		2024	
	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
Instroom verdachten bij OM	4.435		6.232		5.605		4.038		3.652	
OM-afdoeningen										
• Adm. Beëindigd/overig	11	0%	12	0%	14	0%	13	0%	12	0%
• Onvoorwaardelijk Sepot	1.675	41%	2.556	40%	2.207	41%	1.681	37%	1.704	37%
<i>technisch</i>	1.236		2.002		1.546		1.101		1.153	
<i>beleid</i>	291		375		493		435		445	
<i>administratief</i>	148		179		168		145		106	
• Voorwaardelijk Sepot	107	3%	260	4%	212	4%	144	3%	126	3%
• OM transactie / OMSB	326	8%	690	11%	553	10%	390	9%	420	9%
• Voegen	4	0%	7	0%	3	0%	-	0%	-	0%
• Beoordeling Dagvaarden	1.941	48%	2.901	45%	2.404	45%	2.258	50%	2.293	50%
Uitstroom OM	4.064		6.426		5.393		4.486		4.555	

2.1.1 iCOV

Samenwerkingsverbanden (WGS en BGS) per 1 maart 2025 heeft infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen (iCOV) een stevigere juridische basis gekregen en is er bovendien meer duidelijkheid ontstaan over de (juridische) context waarin iCOV de komende jaren zal opereren. Dat heeft geholpen bij de opstelling van een nieuwe strategische koers in de tweede helft van het jaar. Focuspunten van de strategische koers zijn: het leveren van hoogwaardige standaardrapportages op maat, de ontwikkeling van thematische scans, en de positie van iCOV als *trusted place* uitbouwen en versterken. Een visualisatie van deze nieuwe strategische koers is terug te vinden op icov.nl.

Toetreding nieuwe leden

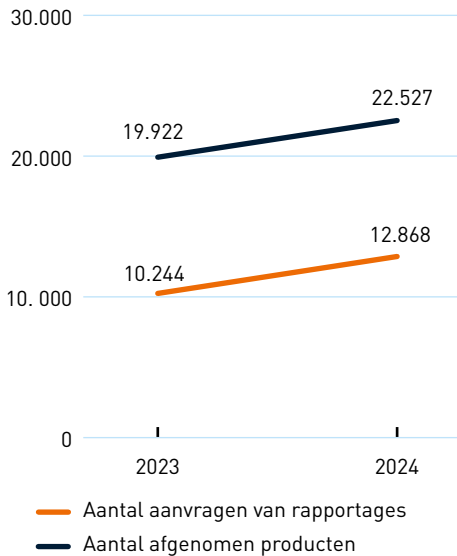
De Koninklijke Marechaussee is in 2024 toegetreden tot iCOV en heeft de eerste rapportages al afgenomen. Bij

winwerkingtrekking van de WGS en BGS is ook de AFM toegetreden tot iCOV. In 2024 zijn daarvoor de nodige technische voorbereidingen getroffen. Ook is de AFM in 2024 aangesloten bij de verschillende overlegorganen van iCOV, om de toetreding in 2025 soepel te laten verlopen. iCOV is daarmee een samenwerkingsverband van 16 overheidspartijen.

Productie en Accountmanagement

De stijgende trend in de aanvraagcijfers, die vorig jaar werd geconstateerd, heeft zich dit jaar voortgezet. Het aantal aanvragen van rapportages is met 12.868 duidelijk gestegen ten opzichte van 2023 (10.244). Ook het aantal afgenomen producten is gestegen: 22.527 in 2024 tegenover 19.922 in 2023. Het verschil tussen het aantal aanvragen en het aantal afgenomen producten komt doordat accounthouders binnen één aanvraag meerdere producten kunnen aanvragen.

Aanvraagcijfers iCOV

Op icov.nl zijn enkele casussen te vinden waarin iCOV een belangrijke rol speelde. De stijging in de cijfers is vermoedelijk het resultaat van een mix van factoren, waaronder de toetreding van een nieuw lid (de Koninklijke Marechaussee) en de inspanningen vanuit iCOV om (nieuwe) aanvragers effectief te informeren over de producten van het samenwerkingsverband.

Onderzoek Koolvis

Onderzoek Koolvis van de NVWA- IOD richtte zich op de verkoop van pluimveevlees naar Afrika waarbij vermoedelijk documenten valselijk werden opgesteld. De valse documenten werden gebruikt voor het inklaren van de containers in het land van bestemming. Door deze werkwijze was er minder importheffing verschuldigd (5% ten opzichte van 35%). De inhoud van de containers bestond grotendeels uit pluimveevlees (hoog tarief importheffing) maar werd 'dicht gebouwd' met producten met een lager importtarief. Bij een eventuele

controle werd zodoende de werkelijke containerinhoud gemaskeerd. In het onderzoek is conservatoir beslag gelegd voor een op leggen boete en/of ontnemingsmaatregel.

2.2 Aanpak witwasmethoden

De NRA - maar ook de FATF - gaan uit van de economische benadering van witwassen waarbij de zogenoemde drie fasen van witwassen worden genoemd.

Plaatsing * In deze fase plaatst een crimineel het wit te wassen geld in het legale geldcircuit waarmee het een giraal karakter krijgt. Bij een criminaliteitsvorm zoals drugshandel gaat het veelal om grote hoeveelheden contant geld die een crimineel in het legale geldcircuit wil plaatsen. Daar zijn dus cash-in methoden voor nodig. Hierna staan we stil bij ondergronds bankieren, bij trade based money laundering (TBML) waar met veel cash goederen worden gekocht. Bij sommige vormen van criminaliteit bevindt het geld zich al in het financiële systeem, bijvoorbeeld in het geval van fiscale fraude. In alle gevallen zien komen ook crypto valuta terug.

Verhulling * In deze fase – die zowel in de plaatsingsfase als de integratiefase (zie hieronder) kan plaatsvinden – verhuult een crimineel de eigen identiteit en/ of de herkomst van het criminele geld om zo de pakkans te minimaliseren. Verhullingsmethoden kunnen relatief eenvoudig maar ook zeer complex van aard zijn. Hierna beschrijven we de nieuwe tendens van het CCM. Maar we zien ook bij andere witwasmethoden misbruik van rechtspersonen, denk aan internationale structuren gebruik makend van specifiek opgerichte rechtspersonen en die gebruik maken van de zogenoemde risicolanden.

Integratie * In deze laatste fase integreert een crimineel – al dan niet verhuuld – het crimineel verkregen geld in het legale geldcircuit, bijvoorbeeld via bestedingen aan het eigen levensonderhoud of investeringen in grootwaarde-producten of onroerend goed. Soms wordt het legitimeren of rechtvaardigen van de crimineel verkregen middelen als afzonderlijke fase binnen het witwasproces onderscheiden.

2.2.1 Ondergronds bankieren

Voor de financiering van criminele activiteiten en de verplaatsing van criminele winsten worden grote sommen contant geld ondergronds (en internationaal) verplaatst middels systemen van ondergronds bankieren. Deze systemen maken het mogelijk om razendsnel grote hoeveelheden geld mondiaal te verplaatsen, veelal zonder dat het cash geld daadwerkelijk fysiek de landsgrenzen over gaat. De Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies van de politie en het Landelijk Parket van het OM hebben in de Taskforce Underground Banking een systeemaanpak ontwikkeld voor het bestrijden van de meest ondermijnende (internationaal opererende) ondergrondse bankiersnetwerken en valutabrokers. In september 2024 is naar aanleiding van onderzoek van de Taskforce een van de grootste in Nederland opererende ondergronds bankiers, wiens organisatie een half miljard euro crimineel geld verplaatste in 2020 en 2021, onherroepelijk veroordeeld tot 7 jaar celstraf.

Officieren van Justitie van het Landelijk Parket Peter Huttenhuis en Kitty van den Brand leggen samen met Robin de Jager van de politie uit hoe ondergronds bankieren werkt en hoe je de signalen kunt herkennen; signalen die voor de Taskforce belangrijke puzzelstukken kunnen opleveren in de bestrijding van grote bankiersnetwerken.

Zeven jaar cel voor 'onderwereldbankier' Thanas B.: 'Belangrijke en onmisbare rol'

De 53-jarige Albanese Griek Thanas B. is veroordeeld tot zeven jaar cel voor ondergronds bankieren met honderden miljoenen euro's. B. hield zich bezig met "ernstige vormen van georganiseerde criminaliteit", aldus de rechtbank van Rotterdam. In acht maanden tijd waste de organisatie ruim 246 miljoen euro wit.

Volgens het Openbaar Ministerie runde B. "de grootste ondergrondse bank die ooit in Nederland is ontdekt". Zelf stelden B. en zijn advocaat altijd dat hij slechts een boodschapper was die berichten ontving en doorstuurde, en ontkende hij "een immense bankier van de onderwereld" te zijn geweest. Maar de rechter ziet dat anders: "Hij heeft een belangrijke en onmisbare rol gespeeld."

NOS Nieuws • Donderdag 5 september 2024, 14:48

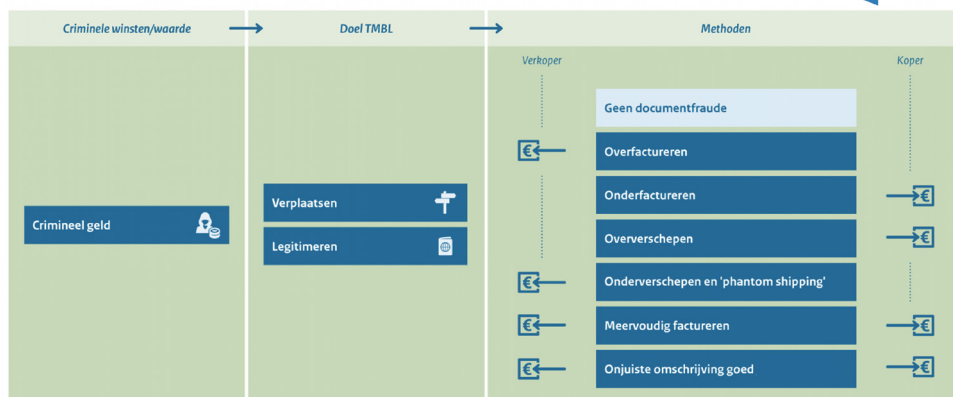

2.2.2 Trade Based Money Laundering

Internationale handel in verdovende middelen genereert grote hoeveelheden cash in landen waar de drugs worden verkocht. Een van de grootste witwasmethoden is TBML. Het is een verzamelterm voor verschillende technieken die worden gebruikt om criminele opbrengsten wit te wassen door het misbruiken van de internationale handel. Opsporing en vervolging doen daar veel zaken op. Het Anti Money Laundering Centre van de FIOD heeft op haar website veel kennisdocumenten staan, bijvoorbeeld over het herkennen van signalen maar ook artikelen over de uitdagingen van de aanpak van TBML.

Een goed voorbeeld van gericht samenwerken is de '*Know Your Sector*' aanpak, tussen van de FIOD-AMLC en de Douane, omdat kennis over sectoren van groot belang is om TBML te kunnen herkennen. In het eerste deel van dit jaar lag daarbij de focus op de plasticafvalsector.

Trade Based Money Laundering

Dit heeft geresulteerd in een gepubliceerd sectordocument en een uitgebreide analyse van de verdachte transacties. Eind 2024 is gestart met een nieuwe sector: de luxe horloge branche. Dit is binnen het Financieel Expertise Centrum (FEC) opgepakt en zal in 2025 gezamenlijk worden uitgewerkt in een FEC-project. In het kader hiervan zal onder andere een sectordocument worden opgesteld.

Binnen het fenomeen TBML zien we ontwikkelingen. In ons vorige jaaroverzicht schreven we over de aardappel en uienzaken die we met het combiteam hebben gedraaid. Daar werden bij diverse handelaren in Nederland grote contante bedragen aangeleverd voor aardappels en uien die naar Mauritanië moesten worden getransporteerd.

De koeriers die de geldbedragen kwamen aanleveren wisten niet eens voor welke klant ze kwamen betalen, voor welk factuur de betaling was en ook de identiteit van de koerier was vaak niet bekend.

Het OM ontving destijds zowel verdachte transacties van banken als vanuit Europol. Die onderzoeken hebben geleid tot

veroordelingen van handelaren voor het niet voldoen aan de verplichtingen in de Wwft, de wet voorkoming witwassen en financiering van terrorisme. Denk aan het niet doen van cliëntenonderzoek en het niet melden van ongebruikelijke transacties bij de FIU-NL. In de toekomst worden contante betalingen boven de 3000 euro voor goederen en diensten aan banden gelegd.

I 'Kopen voor iemand anders'

De laatste jaren is uit onderzoeken van de Taskforce underground banking gebleken dat er vanuit Nederland crimineel geld wordt verplaatst via geld- en goederenstromen die hoofdzakelijk via China lopen. Daigou betekent 'kopen voor een ander'. In China is veel vraag naar luxe goederen, vooral als deze uit het westen komen. Samen met het FIOD-AMLG publiceerde de Taskforce Ondergrond Bankieren in november 2024 een kennisdocument over deze vorm van ondergronds bankieren, en werd er bij de FIOD-AMLG een podcast opgenomen waarin deze problematiek wordt besproken.

Uit strafrechtelijke onderzoeken komt naar voren dat ondergrondse bankiers en koeriers geld afkomstig uit drugs ter beschikking stellen aan Daigou voor de aankoop van luxe goederen. Chinese studenten kopen

tegen geringe vergoeding cash designers spullen en geven die dan af aan een Daigou-handelaar die het verscheept naar China. Daar worden de goederen giraal verkocht en door parallelle verkopen wordt het geld verplaatst naar de oorspronglanden van de drugs. Volgens consultancybureau Bain & Company kwam er in 2015 tussen de 4,5 en 6,5 miljard dollar aan luxegoederen China binnen.

Lees [hier](#) het hele artikel van het Financieel Dagblad over de Daigouhandel in China.

II Derdenbetalingen

Via derdenbetalingen worden miljoenen crimineel gelden de wereld overgeboekt en witgewassen via legale bedrijven, in het algemeen zonder dat die bedrijven dit goed door hebben. Tevens worden derdenbetalingen aangewend voor de financiering van de logistiek in mensenhandel en mensensmokkel, aankoop van vastgoed en financiering van de logistiek rond de import van verdovende middelen. Denk hierbij aan provisie voor dienstverlening, dekladingen, transport, expediteurs en douaneafhandelingen. We hebben in onze onderzoeken een aantal voorbeelden van derdenbetalingen:

- Het verplaatsen van contant geld naar bijvoorbeeld voormalig Oost-Europa of andere landen waar cash gebruikelijker is. Het geld wordt daar giraal gemaakt, waarmee vervolgens in Nederland

goederen van worden aangekocht bij legitieme bedrijven.

- Facturen van een Nederlands bedrijf in de foodsector gericht aan klanten uit Afrika blijken te worden betaald door Spaanse en Portugese particulieren die geen enkele link met de klant of de business lijken te hebben. Banken melden deze transacties en wij doen onderzoek.

Het zijn soms heel grote bedrijven die dit overkomt en de bedragen die er mee zijn gemoeid zijn enorm. Deze bedrijven letten over het algemeen niet goed op wie nu eigenlijk de rekening betaalt en omdat het girale bedragen zijn vallen de transacties niet onder de Wwft. Deze bedrijven worden daardoor misbruikt voor het witwassen van vele miljoenen.

Het overkwam Prestige Perfumes. Als onderdeel van de afdoening stelde het OM dat het goed was dat dit bedrijf over haar ervaringen interviews zou geven om zo anderen te waarschuwen. Lees [hier](#) het interview over 'Hoe een parfumhandelaar onderdeel werd van een crimineel witwasnetwerk' van het Financieel Dagblad.

Wil je meer weten over (wat je kan doen tegen) derdenbetalingen? Via Argos (VPRO) vind je een artikel en een podcast die meer uitleg geeft.

Naïviteit of moedwil: Deense drugsmiljoenen voor Hollandse ondernemers

Wat hebben een Nederlandse zuivelgigant, Deense drugsbendes en Iraakse ondernemers met elkaar gemeen? Alle drie zijn ze verwikkel...

Combiteam onderzoekt modus operandi

Het Combiteam Politie/FIOD heeft enkele jaren geleden diverse onderzoeken gedaan naar zogenaamde Cash integratie van ondergrondse bankiers, via geldkoeriers, in het bedrijfsleven in Nederland. Hierbij ging het specifiek om de agrarische sector. Na onze interventies zagen wij een verschuiving naar zogenaamde derdenbetalingen.

Die derdenbetalingen kwamen vanuit binnenland en buitenland door zowel particulieren (money mules) en daarvoor opgerichte zogenaamde laundromatbedrijven. Deze laundromatbedrijven lijken veelal gebruik te maken van zogenaamde Payment Service Providers (PSP). De criminele herkomst kan moeilijk worden achterhaald.

Derdenbetalingen zijn op zich niet strafbaar, maar hebben het risico in zich dat bedrijven die zaken doen met bijvoorbeeld risico landen mee gaan werken aan witwassen. Het Combiteam heeft een bestuurlijk advies voor aanpassing op derdenbetalingen ingediend.

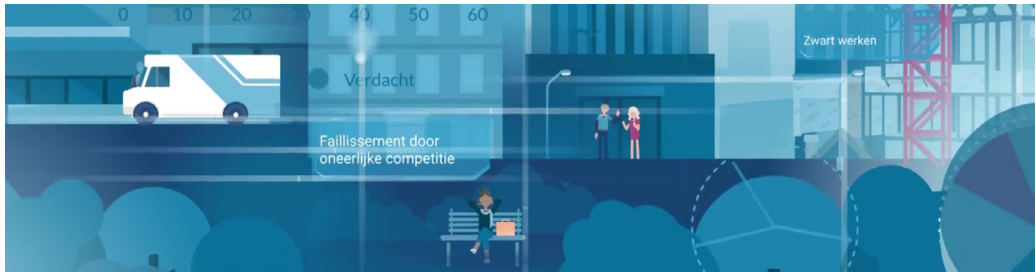
III Cash compensatiemodel

Een nieuwe ontwikkeling, waarbij gebruik wordt gemaakt van op zichzelf normale bedrijven is het zogenaamde cash compensatie model (CCM). Deze methode illustreert bij uitstek verwevenheid tussen de onder- en de bovenwereld. In feite staat het cash compensatie model voor een heel crimineel ecosysteem waar boven- en onderwereld elkaar vinden. Niet zelden zijn er linken met zorgfraude, arbeidsuitbuiting etc. Een ecosysteem dat met alleen strafrechtelijk ingrijpen niet kan worden ontmanteld. Daar zijn ook poortwachters voor nodig als oren en ogen in de samenleving en ook goed toezicht waaronder toezicht op rechtspersonen en betrouwbare registers zoals de Kamer van Koophandel.

Op de site van de FIOD-AMLC en de FIU-NL staat het fenomeen CCM uitgelegd. Uit analyses van de FIU-NL is gebleken dat grote, soms ook heel bekende bedrijven,

in de arbeidsintensieve sectoren zoals de bouw, zorg en pakketbezorging bij onderaannemers werkopdrachten uitzetten en hiervoor giraal betalen. Bij deze onderaannemers vinden echter niet of nauwelijks girale loonbetalingen plaats, werknemers worden veelal contant uitbetaald.

De FIU-NL heeft aanwijzingen dat het hiervoor gebruikte contante geld vaak een criminele herkomst heeft. Dit contante geld dat bij criminelen wordt aangekocht, wordt door de onderaannemers gecompenseerd door middel van girale (factuur)betalingen. Met dat girale geld worden (luxue) goederen, diensten of vastgoed gekocht of er worden criminele activiteiten mee gefinancierd. Op deze manier worden criminelen gecompenseerd voor het contante geld dat ze hebben ingebracht. De betalingen in deze witwasmethode lijken vaak gefaciliteerd te worden door ondergronds bankiers.

Wil je meer weten over het CCM? Kijk dan op de website van het [FIOD-AMLC](#) over onder meer de werkwijze en de hoe je CCM kunt herkennen.

Combiteam doet onderzoek naar CCM

Het landelijk combiteam Politie/FIOD heeft naar aanleiding van verdachte transacties van de FIU-NL een onderzoek gestart naar een groepering die gebruik maakt van zogenaamde instroom (meer dan 100) en doorstroomvennootschappen (ongeveer 60). De theorie is dat crimineel cashgeld wordt ingebracht bij de instroomvennootschappen. Dit cashgeld wordt veelal aangewend om personeel cash uit te betalen. Na facturering bij de opdrachtgever wordt het verschil doorgeboekt naar de doorstroomvennootschap. Degene die regie voeren over deze vennootschappen en bijbehorende bankrekeningen maken vervolgens het geld over voor factuurbetalingen voor goederenstromen. Er is vastgesteld dat dit besteed wordt aan (derdenbetalingen) voor goederenstromen (onder andere farmaceutische producten en kunstmest), maar ook aan goederen die mensenhandel en mensensmokkel ondersteunen zoals zwemvesten.

Het afgelopen jaar zijn er diverse opsporingszaken waarin duidelijk zichtbaar wordt waar de onderwereld de bovenwereld voor zijn karretje spant en wat voor dat gevolgen heeft. Een simpel voorbeeld ter illustratie: een zorgondernemer krijgt van de overheid en klanten giraal betaald. Die zorgondernemer stelt mensen te werk. Er is een drugshandelaar die beschikt over veel cash geld dat hij graag giraal wil maken. Hij geeft dat geld aan de zorgondernemer om de werknemers deels contant te betalen. De drugshandelaar richt een rechtspersoon op en laat die neppe facturen sturen naar de zorgondernemer voor verrichte diensten. Er valt voor de tussenpersoon die partijen bij elkaar brengt en voor de legale onderneming die zich laat gebruiken een leuk percentage van de transactie te verdienen.

Gedekt door valse facturen vanuit een spookbedrijf wordt crimineel geld zo de hele wereld over gestuurd. Crimineel geld dat zo zijn weg naar het legale economische systeem vindt en in de samenleving terecht komt.

Witwassen via spookbedrijf

Een voorbeeld is de zaak Lightwater. Deze zaak is aan het rollen gebracht door een aantal FIU-NL meldingen van banken. Het witwassen vond plaats door het op gang brengen van een grote girale geldstroom met een contante oorsprong, die werd afgedekt door middel van valse facturen. In de periode van 9 januari 2020 tot en met 12 januari 2023 wordt er op de bankrekeningen van een bedrijf van verdachten ten minste een bedrag van ruim 4.500.000 euro bijgeschreven. Deze betalingen zijn voornamelijk afkomstig van bedrijven die actief zijn in de bouwbranche, grondverzet of tuinbouw, dan wel in de dienstensector/ payroll. Dit betreft arbeidsintensieve activiteiten waar personeel voor nodig is. Die betalingen hebben plaatsgevonden op door verdachten opgemaakte valse facturen en de omschrijving luidt geleverde diensten met betrekking tot arbeidsintensieve werkzaamheden waar personeel voor nodig is.

Er wordt in het onderzoek vastgesteld dat de onderneming geen personeel in dienst heeft en ook nooit personeel heeft uitbetaald. De giraal gemaakte geldbedragen werden vervolgens via een bedrijf, dat enkel werd gebruikt als witwasvehikel, doorgestort naar met name bankrekeningen in het buitenland. In het bijzonder naar Hong Kong, China, Turkije en Spanje.

Deze vorm van het CMM komt ook voor in onderzoeken waarbij er geen sprake is van op zichzelf legale bedrijven, maar van aan de ene kant een crimineel die fraude pleegt en daarom direct al giraal geld heeft. Deze crimineel wil de papertrail doorbreken en behoefte aan cash of cryptovaluta. En aan de

andere kant een drugs crimineel die vooral cash heeft en dat wil omzetten in giraal geld en dat geld niet zomaar bij een bank kan aanbieden. De methode werk dan min of meer hetzelfde. Ook die vorm van het CCM zien we terug in onderzoeken.

Highland – Celstraffen voor netwerk dat 55 miljoen euro witwaste

Het Functioneel Parket en de FIOD kwamen vier personen en twee bedrijven op het spoor naar aanleiding van een ander onderzoek naar de handel in Ketamine en witwassen. Op het eerste gezicht leken dit legale bedrijven, maar er waren sterke aanwijzingen dat de verdachten zich bezighielden met het witwassen van grote geldbedragen. Daarop werd een infiltratietraject met undercoveragenten gestart. In het infiltratietraject hebben undercoveragenten gevraagd om hulp bij het omzetten van contant geld in giraal geld en dit over te boeken naar een rekening in Canada. Door de undercoveragenten werd in eerste instantie voorgesteld om een proeftransactie van €50.000 uit te voeren. Dat was volgens de hoofdverdachte geen probleem. Het geld voor de proeftransactie zou via een zakelijke bankrekening van een logistiek bedrijf uit Hongkong of Singapore naar de Canadese bankrekening van de undercoveragent worden overgemaakt en er zou een commissie van 6% of 7% worden gerekend. In november 2022 ging de undercoveragent langs bij één van de bedrijven om de afgesproken €50.000 met 6% commissie af te geven. Enkele dagen later

vloog de hoofdverdachte op uitnodiging van de undercoveragent naar Zürich. Zo werd contant geld fysiek naar Hongarije verplaatst. In Hongarije stortte een corrupte bankmedewerker het geld op een Chinese rekening. Via deze Chinese rekeningen werd het geld vervolgens overgeboekt naar de rekeningen van de criminelen. In november 2024 is de zaak ter zitting behandeld en in februari 2025 volgen zware straffen voor de verdachten.

Lees [hier](#) het artikel van FTM over de zaak Highland.

Misbruik rechtspersonen en facilitators

Niet nieuw is dat we bijna al onze onderzoeken het misbruik van rechtspersonen zien. Het Financieel Expertise Centrum (FEC) deed er in 2024 ook onder naar. Naar aanleiding van het rapport 'Op weg naar acceptabele doorstroom' van de Commissie doorstroomvennootschappen is er een FEC project witwassen gestart. Dit rapport van november 2021 noemt een aantal bevindingen en aanbevelingen, waaronder een vervolgonderzoek in FEC-verband naar witwassen en doorstroomactiviteiten. Doel van het project is inzicht verkrijgen in de risico's van Nederlandse doorstroomvennootschappen voor witwassen, zodat helder wordt of deze risico's in Nederland bestaan en zo ja wat de aard van deze risico's is. Binnen dit project worden populaties doorstroomvennootschappen vanuit verschillende FEC-partners met elkaar gematched en wordt op deze resultaten een kwantitatieve en kwalitatieve analyse uitgevoerd teneinde inzicht te verkrijgen in deze mogelijke witwasrisico's. Deelnemende partijen aan het FEC-project zijn de Belastingdienst, DNB, OM en FIOD-AMLC.

Ook facilitators maken witwassen mogelijk. Inmiddels weten we uit onderzoeken dat er organisaties zijn die volledige startpakketten aanbieden voor criminelen die een verhullende structuur nodig hebben. Denk aan aanvragen van Burger Service Nummers voor niet ingezetenen, KvK-inschrijvingen, bankrekeningen,

e-mailadressen, telefoonnummers, adressen voor spookbewoning en dergelijke aanbieden waar criminelen gebruik van kunnen maken ten behoeve van drugstransporten en het witwassen van de opbrengsten. Het is aan te raden de rol van de poortwachtersrol van de notaris en de KvK te verstevigen en uit te breiden.

Met alleen het strafrecht kan dat niet worden aangepakt. Het is van groot belang dat er betrouwbare registers voorhanden zijn. Er is adequaat toezicht op rechtspersonen en registers zoals het kadaster en de KvK nodig. Het is ook de reden dat een van de randvoorwaarden die opsporing en vervolging hebben opgenomen in het strategisch programma CG – randvoorwaarden die de komende tijd worden uitgewerkt – met betrekking tot samenwerking, barrièremodellen en effectieve aanpak.

2.2.3 Digitale criminele geldstromen

In steeds meer onderzoeken komt cryptovaluta voor, als middel, als buit en als (al dan niet legaal) vermogensbestanddeel waar beslag op kan worden gelegd voor verhaalsmogelijkheden voor bijvoorbeeld slachtoffers.

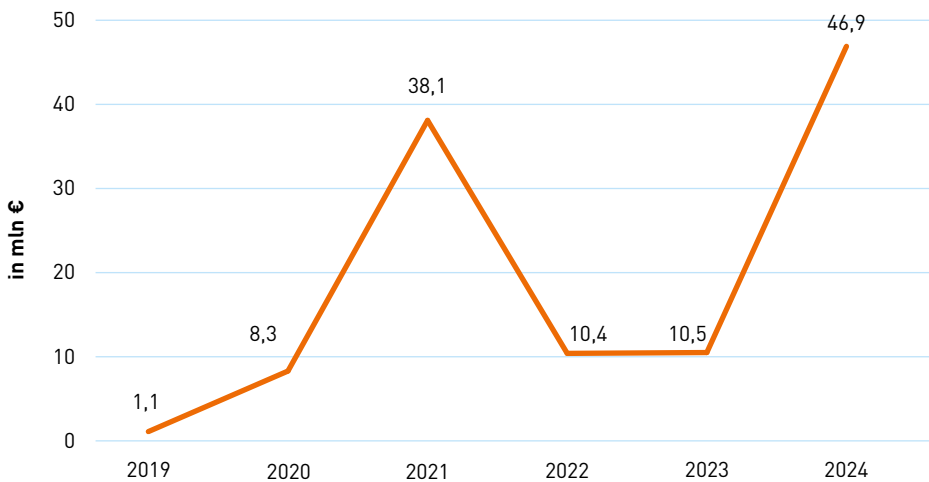
Dit is ook terug te zien in het beslagresultaat van cryptovaluta in 2024. Er is een recordbedrag van circa 46,9 miljoen euro aan in beslag genomen cryptovaluta, door het Openbaar Ministerie, direct omgezet naar euro's. Daarnaast zijn er nog vele tientallen

miljoenen aan cryptovaluta's bevroren bij buitenlandse exchanges.

Bij een zeer fluctuerende markt is in onderzoeken te zien dat criminelen ongewenste koerswisselingen tegengaan door de cryptovaluta om te zetten in zogenoemde 'stable coins' zoals USDT. Dit zijn cryptovaluta waarvan de waarde is

gekoppeld aan de Amerikaanse dollar of de euro. Hiermee elimineren de criminelen de elementen van onzekerheid qua koersschommelingen. In 2024 zijn bijna 150 verschillende cryptovaluta in beslag genomen, waaronder meerdere soorten 'stable coins'. Er is in totaal voor 8 miljoen euro beslag gelegd op 'alt-coins' (dit zijn andere coins dan Bitcoin).

Gelegd beslag cryptovaluta dat is omgezet naar euro's

Voorbeelden van onderzoeken met grote beslagcomponenten in 2024 zijn onder meer twee grote cryptovaluta-wisseldiensten die offline zijn gehaald waarbij beslag is gelegd voor zeven miljoen euro aan cryptovaluta. Daarnaast is een aanhouding verricht in een onderzoek naar oplichting op een crypto gokplatform waarbij voor ruim elf miljoen beslag is gelegd, is er twaalf miljoen euro aan cryptovaluta in beslag genomen in een onderzoek waarbij een Nederlander in Spanje is aangehouden op verdenking van witwassen en oplichting en een half miljoen euro aan cryptovaluta is in beslag genomen bij het ontmantelen van een cryptocommunicatiedienst. Ten slotte is in

een cyberonderzoek beslag gelegd voor 33 miljoen aan verschillende cryptovaluta.

Cryptovaluta komt tegenwoordig lang niet meer alleen voor bij cyberzaken als ransomware zaken of gedigitaliseerde criminaliteit als internetoplichting, maar zien we ook steeds meer bij allerlei commune zaken. Daarnaast zien we cryptovaluta veelvuldig terug in witwaszaken. In dat kader wordt bij de FIOD ook onderzoek gedaan naar criminele financiële (crypto) facilitators. Een belangrijke uitspraak in dat kader in 2024 betreft de FIOD-zaak tegen mixing dienst Tornado Cash.

Tornado cash

De rechtbank Oost-Brabant heeft één van de oprichters van Tornado cash veroordeeld voor witwassen en een gevangenisstraf van vijf jaar en vier maanden opgelegd. De rechtbank is van oordeel dat verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan het medeplegen van gewoontewitwassen. De door verdachte en zijn mededaders ontwikkelde tool combineert maximale anonimiteit en optimale verhullingstechnieken enerzijds, met een ernstig gebrek aan functionaliteiten die identificatie, controle of opsporing mogelijk maken anderzijds. Tornado Cash is dan ook niet te karakteriseren als een legitieme tool, die onbedoeld door criminelen is misbruikt. De tool is naar zijn aard en werking juist voor criminelen bedoeld. Verdachte en zijn mededaders hebben de tool zo ontworpen, dat deze automatisch de voor witwassen essentiële verhullingshandelingen verricht. Door de rechtbank is bewezen dat er op deze manier 1,2 miljard Amerikaanse dollar aan zogeheten Ether (een cryptovaluta) is witgewassen. Deze Ether zijn afkomstig van 36 verschillende digitale diefstallen, oftewel hacks.

(deze uitspraak is nog niet onherroepelijk, hoger beroep is ingesteld)

De aantrekkende markt zorgt ook voor meer slachtoffers van diverse vormen van fraude en oplichting met cryptovaluta. Behalve dat is ingezet op de opsporing

is ook geïnvesteerd in het verstoren en voorkomen van cryptovaluta oplichtingen. Een goed voorbeeld hiervan, betreft operatie Spincaster.

Operatie Spincaster

Operatie Spincaster was gericht was op het zogenaamde 'Approval phishing'. Approval phishing wordt gebruikt bij verschillende soorten oplichting, maar komt steeds vaker voor bij datingfraude (pigbutchering) en investeringsfraude, waarbij slachtoffers buitensporige rendementen krijgen aangeboden op investeringen. Het is een vorm van oplichting waarbij een slachtoffer – zonder het door te hebben – een contract ondertekent, waarmee hij de oplichter toestemming geeft om zijn cryptorekening te beheren.

De politie heeft samengewerkt met blockchain-dataplatform Chainalysis en diverse cryptocurrency exchanges om deze oplichting te onderzoeken, accounts te sluiten, geld in beslag te nemen en informatie op te bouwen om toekomstige oplichting te voorkomen. Bij een Nederlands slachtoffer werd op deze manier voorkomen dat 65.000 euro uit zijn cryptowallet werd gestolen. Bij deze operatie waren ook opsporingsdiensten uit US, VK, Canada, Spanje en Australië betrokken.

In 2025 blijft de focus gericht op de aanpak van digitale criminele geldstromen, mede door de komst van diverse vermogenstraceerders binnen het OM en *dedicated* opsporingsmedewerkers gespecialiseerd in crypto bij de opsporingsdiensten. Ook zorgt nieuwe wetgeving, Markets in Crypto-Assets Regulation (MiCA), ervoor dat er nieuwe cryptoactivadienstverleners onder toezicht gaan vallen. Naast de bestuursrechtelijke handhaving door de toezichthouders AFM en DNB vallen er bepalingen uit MiCA, zoals marktmisbruik, ook onder de reikwijdte van de WED. Door de toepassing van een Europees paspoort voor deze dienstverleners zullen ook nieuwe partijen op de Nederlandse markt en/of gevestigd in Nederland zichtbaar worden.

We zullen, met oog op het verbod op contante betalingen vanaf 3.000 euro, de ontwikkelingen en witwasrisico's op het gebied van betalen met cryptovaluta in de gaten houden. Daarnaast blijven we investeren in kennisdeling, zowel in de landelijke samenwerking tussen FIOD, politie en OM als binnen het FEC waar we samen met publieke partners aan een verdiepend project over cryptovaluta gaan werken. Ten slotte is ook verdere intensivering op het gebied van internationale samenwerking een aspect wat niet buiten beschouwing kan blijven als het gaat om het effectief aanpakken van misbruik van digitale criminele geldstromen.

Internationale samenwerking

Het afgelopen jaar zijn de nodige inspanningen verricht ten aanzien van landen waar crypto exchanges zijn gevestigd. Zo zijn met betrekking tot cryptovaluta met buitenlandse autoriteiten werkafspraken gemaakt om bij het opsporen en beslagleggen sneller te kunnen handelen. Ook zijn er werkbezoeken gebracht om de

samenwerking met die landen te verbeteren. Ten slotte worden landen die het risico lopen om een vestigingsland te worden voor deze exchanges geïnformeerd over cryptovaluta en de mogelijke risico's.

2.2.4 Vastgoed

Natuurlijk houden we ons ook bezig met zaken die zien op de investeringen in de bovenwereld. Op dit moment hebben we een specifieke focus op commercieel geëxploiteerd vastgoed en met name de financiering daarvan. Commercieel vastgoed biedt criminelen niet alleen een manier om illegale inkomsten te verbergen, maar het stelt hen ook in staat om aanzienlijke financiële middelen te genereren en te gebruiken voor verdere criminele activiteiten. Daar zijn een aantal invalshoeken voor te bedenken:

Geen transparante waarde

Wat precies de waarde is van vastgoed is een minder transparant proces. Daarbij geldt specifiek voor commercieel vastgoed dat de waarde ook nog al eens gerelateerd is aan bijvoorbeeld de exploitatie daarvan, zitten er goede stabiele huurders in een pand. Hoe goed zijn die huurders etc. vastgoed biedt een manier om illegaal verkregen geld 'wit te wassen'. Dit gebeurt door vastgoed te kopen en de opbrengsten via legitieme kanalen te genereren. Denk bijvoorbeeld aan het kopen van commercieel vastgoed zoals panden voor de verhuur of vakantieparken.

Onkraakbare telefoons toch kraakbaar

Een zaak die op dit moment in onderzoek is – en dus nog geen uitspraak van de rechter kent – betreft de distributeurs van de Sky Ecc telefoons. Cryptotelefoons waarmee criminelen lange tijd met elkaar konden communiceren waarbij de telefoon anoniem en onkraakbaar werd geacht. Deze telefoons werden nagenoeg exclusief in het criminele milieu gebruikt. In 2021 werd de code doorbroken door internationale politiesamenwerking. Sky is inmiddels offline gehaald. Het OM verdenkt de distributeurs ervan met de verkoop van de Sky-cryptotelefoons, software en simkaarten de internationaal georganiseerde misdaad opzettelijk mogelijk te hebben gemaakt. Het OM vermoedt dat de distributeurs er miljoenen mee hebben verdiend en dat dit geld is omgezet in cryptowallets, vastgoed en een vakantiepark in Spanje. We zien hier dus een voorbeeld van illegaal verkregen voordeel dat wordt geïnvesteerd in onroerend goed, dat voor de verhuur is bestemd. Op deze manier lijkt er legaal inkomen te komen uit de huuropbrengsten.

De nieuwe Confiscatierichtlijn verplicht lidstaten te voorzien in een strafrechtelijke procedure waarmee confiscatie van vermogen mogelijk is zonder voorafgaande veroordeling. Een procedure tegen een vermogensbestanddeel in plaats van tegen een persoon. Het OM pleit voor een ruimer toepassingsbereik van de regeling dan de minimale positie uit de richtlijn. En ook voor een bewijslastverdeling zoals die in het civiele recht gebruikelijk is, dat is wezenlijk anders dan het bewijs in een strafzaak waarbij alleen het OM een bewijsplicht heeft.

Onderstaande zaak illustreert direct waarom een tool als Non Conviction Based Confiscation (NCBC) wenselijk is. Onder de huidige Nederlandse strafwetgeving is het vooralsnog enkel mogelijk om crimineel verdiend vermogen af te pakken als de eigenaar daarvan in een strafrechtelijke procedure is veroordeeld. Ontneming kan derhalve niet aan de orde zijn als de verdachte overlijdt of niet kan worden bewezen dat hij een concreet strafbaar feit heeft gepleegd.

37 miljoen Euro aan wederrechtelijk voordeel

In december 2023 eiste het Openbaar Ministerie een gevangenisstraf van vier jaar tegen een 49-jarige man uit Eindhoven. De verdachte was de eigenaar van een coffeeshop in Eindhoven. De zaak tegen de verdachte kwam al in februari 2015 aan het rollen. Er kwam informatie binnen dat de hij zich naast het witwassen van het geld schuldig zou hebben gemaakt aan vastheid in geschrifte bij de aankoop van een pand in Eindhoven. Hij zou zich op grote schaal hebben beziggehouden met het witwassen van crimineel verkregen geld, onder andere door investeringen in vastgoed. Zijn financiële situatie werd onder de loep genomen en daaruit bleek dat de Eindhovense 'vastgoedman' over veel meer geld beschikte dan hij legaal kon hebben. Dat noemen we onverklaarbaar vermogen. De financiële transacties die de opsporing heeft uitgerechercheerd omvatten grote sommen geld die via Turkije naar Nederland werden teruggevoerd en geïnvesteerd in onroerend goed. Hij had de beschikking over veel geld en een groot aantal panden, met name in Eindhoven. Verdachte is veroordeeld voor witwassen en valsheid in geschrift.

Na afloop van de strafzaak is in 2024 de ontnemingszaak door de rechtbank beoordeeld. In die ontnemingszaak werd uiteindelijk het wederrechtelijk voordeel door de rechtbank bepaald op 37 miljoen euro. Hier heeft de rechtbank het wederrechtelijk voordeel ook gebaseerd op zogenaamd vervolprofijt. Het startkapitaal van de eerste (beleggings) vastgoed aankopen is van crimineel geld afkomstig en alle inkomsten die uit die panden zijn voortgekomen volgen op die crimineel gefinancierde investering. Die inkomsten waren onder meer financiering die verkregen werd met deze panden als onderpand, waardevermeerdering en huurinkomsten. Daardoor raakte de hele vastgoed portefeuille als het ware besmet. Daarom zijn zowel de investeringen als het vervolg profijt volgens de rechtbank onneembaar. In deze zaak is ook het door het OM gelegde beslag, op ongeveer 60 panden, dekkend. Zowel OM als verdachte zijn in appel.

In bovenstaande zaak is door de rechtbank in Oost-Brabant een ontneming opgelegd van 37 miljoen euro. En er is ook nog beslag gelegd op vele tientallen panden die nu dus succesvol zijn afgepakt. Maar deze strafzaak is gestart in 2015. Het heeft dus bijna tien jaar geduurd om de ontneming te verwezenlijken.

Financiële strafzaken zijn zonder uitzondering complex en tijdrovend vanwege de gehanteerde constructies, met allerlei vennootschappen in binnen- en buitenland, katvangers en geldstromen die steevast de grens over gaan waardoor er vaak onderzoek in het buitenland gedaan moet worden.

Daarnaast wordt er ook nog eens gebruik gemaakt van andere opties die helpen bij het verhullen zoals underground banking en cryptovaluta.

In deze casus is hoger beroep ingesteld dus er kunnen gevoeglijk nog eens 5-8 jaar bij opgeteld worden voordat de zaak onherroepelijk is. De procedures duren lang en de zittingscapaciteit bij de rechtbank voor dergelijke zaken is schaars. En al die tijd is de Staat geen eigenaar van de panden. Dat is en blijft de verdachte totdat de strafzaak onherroepelijk is. Het staat de eigenaar vrij om de panden te verhuren en dus gedurende

de strafzaak huurpenningen te ontvangen. Technisch kunnen we ook de huurpenningen in beslag nemen maar praktisch zijn die huurpenningen ook bedoeld voor het onderhoud van die panden. En in dit geval was er ook sprake van heel snel wisselende bewoners. Dat vraagt dus bij inbeslagname van de huurpenningen veel van de beslagautoriteit. Maar die huurpenningen kunnen aardig oplopen. In dit geval ontvangt de vastgoedeigenaar vele tienduizenden euro's huur per maand en zijn eigendom rendeert gedurende al die jaren.

Tien aanhoudingen voor grootschalige hypotheekfraude

In mei 2024 heeft de financiële recherche van de Amsterdamse politie tien personen aangehouden op verdenking van witwassen, oplichting, valsheid in geschrifte en hypotheekfraude. Deze personen, werkzaam in de makelaardij, administratiekantoren en als hypotheekadviseurs, zouden valse inkomensgegevens hebben gebruikt om hypotheeken te verkrijgen. De aangekochte panden werden onder andere gebruikt voor de opslag van geld en drugs, en voor de huisvesting van arbeidsmigranten.

In november 2024 vonden doorzoeken plaats bij een makelaars- en verhuurbemiddelingskantoor in Den Helder en in woningen in Den Helder en Opmeer. Twee mannen werden aangehouden op verdenking van witwassen met vastgoed, valsheid in geschrifte en oplichting. Dit onderzoek is een vervolg op eerdere acties waarbij woningen, een vastgoedbedrijf en een notariskantoor werden doorzocht.

Veel Europese landen hebben al een vorm van NCBC in hun wetgeving opgenomen. Landen waar de NCBC heel effectief is gebleken hebben een NCBC-regeling waarbij deze bewijslast van de herkomst van de vermogensbestanddelen niet louter op het OM rust, maar ook op de eigenaar van het vermogensbestanddeel.

Faciliterend voor criminele doeleinden

Vastgoed kan ook dienen als onderpand voor andere, misschien wel criminele activiteiten, zoals het verkrijgen van leningen of andere financiële voordelen. Een voorbeeld daarvan is de casus die we bij het vorige punt beschreven waarmee eenmaal verkregen vastgoed wordt gebruikt voor nieuwe financieringen voor uitbreiding van de portefeuille. Maar we zien ook veel hypotheekfraude.

Hefboom voor andere criminele activiteiten

Als criminelen eigenaar zijn van commercieel vastgoed, kunnen ze dit vastgoed in bepaalde gevallen gebruiken voor meer criminele praktijken (zoals het creëren van illegale fabrieken, hennepplantages of opslagruimtes).

Deze zaken illustreren hoe vastgoed wordt ingezet voor criminele doeleinden, variërend van witwassen en hypotheekfraude tot drugshandel. Ze benadrukken het belang van samenwerking tussen verschillende overheidsinstanties in de bestrijding van dergelijke ondermijnende criminaliteit. Het is ook belangrijk om die informatie, alle puzzelstukjes die er zijn, bij elkaar te leggen om zo goed inzicht en ook de signalen te krijgen waar crimineel geld neerslaat in de samenleving. Het OM pleit dan ook om overheidsorganisaties die een taak hebben op het tegengaan van ondermijning de mogelijkheid te geven om dit signaal bij de FIU-NL te melden, zonder dat zij daarbij hun geheimhouding schenden. De FIU-NL heeft een bufferfunctie waardoor dit signaal dan pas bij de opsporing belandt als er daadwerkelijk een verdachte situatie is. Te denken valt aan een dergelijk meldrecht voor gemeenten en provincies onder meer van informatie die zij via de Bibob verkregen.

Het afgelopen jaar zijn een aantal langer lopende projecten gestart, waarbij de focus op dat commerciële vastgoed ligt. Zowel binnen het FEC waar een project gaat lopen op commercieel

vastgoed. Maar daarnaast is er ook de landelijke fenomeentafel Vastgoed. In het handhavingsarrangement met de FIOD is ook commercieel vastgoed, vastgoed dat wordt aangehouden voor het genereren van inkomen, voor de komende jaren een fenomeen waar we ons op gaan richten.

Landelijke Fenomeentafel 'Ondermijning in de vastgoedketen'

Vanuit de LFT is er in 2024 ingezet op het beter informeren van gemeenten om criminaliteit in de vastgoedbranche te voorkomen en aan te pakken. Het huidige wettelijk instrumentarium van gemeenten bevat verschillende mogelijkheden om crimineel pandgebruik aan te pakken of te voorkomen. Denk hierbij aan de gebiedsgerichte vergunning binnen de Wet goed verhuurderschap waarmee malafide verhuurders kunnen worden geweerd door de toepassing van de Wet Bibob. Tijdens gesprekken met gemeenten is naar voren

gekomen dat dit instrumentarium nog niet altijd (optimaal) wordt benut. Om het bestaande instrumentarium beter te benutten is er in 2024 geïnvesteerd in het beter voorlichten van en communiceren richting gemeenten. De ministeries hebben hiervoor een handreiking opgesteld. Hierin staan praktische tips voor gemeenten en hun wettelijk instrumentarium om op te treden. Deze informatie is ook opgenomen binnen het webdossier vastgoedcriminaliteit van het CCV.

Vanuit het RIEC Amsterdam-Amstelland is een handreiking voor gemeente- en politiemedewerkers en andere professionals opgesteld voor de aanpak van malafide huurbemiddelaars. In deze handreiking wordt een handelingskader geboden voor de aanpak van malafide woningbemiddelaars, gebaseerd op de ervaringen uit de projectgroep Misbruik Woningen van het RIEC Amsterdam-Amstelland.

30 maanden celstraf voor witwassen en valsheid in geschrifte

In oktober 2024 eiste het Openbaar Ministerie 30 maanden celstraf tegen een 62-jarige man die zich schuldig zou hebben gemaakt aan witwassen en valsheid in geschrifte. Hij ontving grote sommen geld op zijn bankrekening, waarvan de herkomst onbekend was, terwijl zijn enige legale inkomen een WAO-uitkering was. Onderzoek door de FIOD wees uit dat verdachte beschikte over luxe auto's, een onderneming regelde als vehikel om mee wit te wassen en ontving hij - onder meer op zijn bankrekening - bedragen die niet te verklaren zijn uit legale inkomsten. De (criminele) kringen waarin de verdachte zich begaf waren volgens de officier opmerkelijk evenals het feit dat er twee PGP-telefoons bij de man waren aangetroffen. Die gingen onder andere over het ter beschikking stellen van buitenlandse ondernemingen om geld te kunnen witwassen. Daarnaast heeft verdachte volgens het OM doen voorkomen alsof hij op een bepaald adres stond ingeschreven om zo zijn WAO-uitkering te kunnen continueren. Daartoe is een valse huurovereenkomst opgemaakt en gebruikt.

3 INTERNATIONAAL

De strijd tegen criminele geldstromen verloopt vanwege het internationale karakter van geldstromen niet zelden over de landsgrenzen. Er worden veelvuldig uitdagingen ervaren ten aanzien van het leveren van bewijs in strafrechtelijke onderzoeken als bij het afpakken en confisqueren van wederrechtelijk verkregen vermogen. Niet-geharmoniseerde wetgeving, beperkte uitvoeringscapaciteit en (geo)politieke ontwikkelingen zijn hier voorbeelden van. Desondanks hebben we het afgelopen jaar weer een flink aantal initiatieven ontplooid om deze geldstromen te verstoren.

Zo hebben we ons bezig gehouden met het verder brengen van zowel incidentele als structurele internationale samenwerking hebben we veel aandacht besteed aan de implementatie van nieuwe Europese wetgeving.

3.1 Samenwerking

Internationale samenwerking gaat helaas nog niet altijd vlekkeloos. Ten eerste kan, naast onvoldoende uitvoeringscapaciteit, niet-geharmoniseerde wetgeving een moeilijkheid zijn, wanneer we met het buitenland samenwerken. In sommige landen is het voor een witwasonderzoek bijvoorbeeld nodig om zicht te hebben op een gronddelict. In Nederland doen we echter ook veel onderzoek naar onverklaarbaar vermogen, waarbij het stappenplan gebruiken. In dergelijke onderzoeken

is er geen gronddelict geïdentificeerd. Dan kan de situatie voorkomen dat we beperkt rechtshulp kunnen zoeken met sommige landen. Dat proberen we op te lossen door scherpe keuzes te maken bij de start van een onderzoek (kunnen we de tenlastelegging zo opstellen dat we beperkt rechtshulp hoeven te sturen?), informele internationale samenwerking (bijvoorbeeld via politie liaisons) op te zoeken om een goed begrip te hebben van de vereisten van rechtshulpverzoeken in het ontvangende land en de gevolgen van beperkte harmonisatie aan te kaarten bij de FATF en de wetgever. Het FP en LP in samenspraak met de opsporingsdiensten in kaart gebracht welke landen onze prioriteit hebben en waar we met voorrang capaciteit op in moeten zetten.

Succesvolle internationale samenwerking in zaken met een buitengerechtelijke afdoening

Samenwerking met andere landen in zaken waarin een buitengerechtelijke afdoening tot stand is gekomen is niet altijd even makkelijk. Zo hebben veel landen in hun nationale zaken niet de mogelijkheid om zaken op vergelijkbare wijze af te doen.

Desondanks blijkt in de praktijk dat ook in dat soort zaken internationale samenwerking succesvol kan verlopen. Zo hebben we in 2024

goed samengewerkt met onder andere Luxemburg, Oostenrijk en Spanje. Genoemde landen hebben de gelden waarop op verzoek van Nederland beslag lag, na opheffing van het beslag overgemaakt naar de rekening van het Nederlandse Openbaar Ministerie. Met instemming van verdachten, voortkomende uit de gemaakte afspraken, is op die wijze meer dan 9 miljoen Euro uit genoemde landen ontvangen.

(Geo)politieke ontwikkelingen hadden het afgelopen jaar meer dan ooit invloed op de manier waarop we de internationale samenwerking opzoeken met landen als China, Rusland en (recent) de Verenigde Staten.

Voor meer informatie over de obstakels en kansen voor grensoverschrijdende bewijsvergaring bij internationale criminele geldstromen, zie het [artikel](#) dat Officier van Justitie Criminele Geldstromen Tessa van Roomen heeft geschreven.

In deze aflevering van de FIOD-AMLC podcast nemen twee rechercheurs en de teamleider internationale samenwerking van de FIOD de luisteraar mee in de wereld van internationale opsporing in witwasonderzoeken.

Internationaal afpakken

In 2024 zijn medewerkers van het Justitie Asset Recovery Office (JARO) betrokken geweest bij twee nieuwe internationale initiatieven om meer vermogen te traceren en daarop beslag te leggen: het A.S.S.E.T.-project van Europol en de Silver Notice van Interpol. Met de nieuwe Silver Notice/Diffusion van Interpol kunnen landen personen signaleren die crimineel vermogen hebben. Op deze manier kan crimineel vermogen worden getraceerd en gelokaliseerd. Middels justitiële rechtshulp kan vervolgens tot inbeslagneming en executie worden overgegaan. De Silver Notice pilot is begin 2025 van start gegaan, dus daarover meer in het volgende jaarbericht.

Het project *Asset Search and Seize Enforcement Taskforce* (A.S.S.E.T.) is geïnitieerd door Europol. Het is een operatie die volledig in het teken staat van het gezamenlijk traceren van crimineel verkregen vermogen. Aan dit project nemen niet alleen landen uit de EU deel, maar ook niet EU-landen en crypto-exchanges. Vanuit Nederland is er een zaak ingebracht waarin tot op heden voornamelijk samenwerking gezocht werd met België. Uit de bevraging die tijdens de A.S.S.E.T. driedaagse heeft plaatsgevonden, blijkt dat er een positieve hit is op onroerende goederen in twee landen. Dit vermogen hadden we nog niet in zicht, dus dat is een mooi resultaat. Via justitiële rechtshulp zal in 2025 opvolging gegeven worden aan de actieweek om tot beslaglegging te komen van het tijdens A.S.S.E.T. getraceerde vermogen.

Internationaal slachtofferbeslag

Een blijvend aandachtspunt zijn de slachtoffers van grensoverschrijdende cybercriminaliteit. Ook op dit vlak geldt 'voorkomen is beter dan genezen'. Om Nederlanders meer bewust te maken

van de risico's van online oplichting is de rijksoverheid in oktober 2024 een campagne gestart 'Laat je niet neppen'. Eén van de grote uitdagingen in dit kader is (en blijft) dat cybercriminelen het geld snel doorsluizen naar rekeningen in het buitenland en/of omzetten in cryptovaluta. Het is bijvoorbeeld niet mogelijk om ten behoeve van slachtoffers beslag in het buitenland te leggen. Het is in de praktijk daarom ingewikkeld om gelden als deze, eenmaal naar het buitenland doorgestort, nog terug te kunnen halen ten behoeve van het slachtoffer.

Momenteel wordt binnen de EU gewerkt aan de herziening van de EU slachtofferrichtlijn. Of hierin ook een oplossing geboden gaat worden voor schadeherstel van het slachtoffer is maar de vraag, nu in veel lidstaten schadeherstel van het slachtoffer (nog) als een civiele kwestie wordt gezien en niet als een onderwerp voor wederzijdse strafrechtelijke samenwerking.

Aanpak criminele geldstromen in Spanje

Ondanks dat de samenwerkingsrelatie tussen Nederland en Spanje intensief is, blijkt het in de praktijk lastig en tijdrovend om beslag te leggen op onroerend goed in Spanje. Dit uitdagingen lopen uiteen en zijn zowel praktisch als juridisch van aard. De aandachtspunten ten aanzien van beslag zitten onder andere in de moeite die het kost om eigendom te identificeren, wetgeving die niet in lijn is met het Europees recht, en de onafhankelijke positie van het Spaanse eigendomsregister.

De liaisonmagistraat in Spanje zoekt in samenwerking met de Spaanse autoriteiten naar praktische oplossingen. De komst van de nieuwe EU Confiscatierichtlijn (zie 5.2)

opent de mogelijkheid om ook gebreken in wetgeving bespreekbaar te maken.

Daarnaast wordt in hechte samenwerking met Justid, CJIB en iCov verkend op welke wijze de executie van Spaanse straffen tegen Nederlandse drugscriminelen verbeterd kan worden. Er zijn voor tientallen miljoenen aan boetes in beeld die Nederlandse drugscriminelen nog moeten betalen. Soepele informatie-uitwisseling is hierbij cruciaal.

Financial Action Task Force

De FATF stelt internationale standaarden vast en ziet er op toe dat landen deze standaarden ook implementeren. Het OM is namens Nederland betrokken bij één van de vijf (en meest operationele) werkgroepen: de Risks, Trends and Methods Group (RTMG). Het OM levert momenteel namens Nederland ook de voorzitter van de RTMG. In deze werkgroep worden onder andere modus operandi en best practices gedeeld op het gebied van AML en CFT. Het OM heeft in 2024 als project lid deelgenomen aan een van de projecten uit de RTMG die ziet op de internationale samenwerking in witwasonderzoeken. Het OM heeft ook in 2024 input gegeven over de strafrechtelijke samenwerking met de landen ten behoeven van de landenevaluaties. Tot slot heeft het FIOD-AMLC bijgedragen aan de FATF's International Co-operation Review Group (ICRG) waarin landen op de grijze lijst gemonitord worden op hun voortgang. In 2024 heeft het FIOD-AMLC Kroatië en Libanon beoordeeld op hun voortgang.

3.1.1 Liaison magistraten

Liaison magistraten (LM's) zijn onontbeerlijk in de strijd tegen internationale criminele geldstromen. De liaison magistraten dragen bij aan het optimaliseren van de grensoverschrijdende strafrechtelijke samenwerking tussen het buitenland en

Nederland. Daarnaast fungeren zij als vraagbaak voor de verschillende parketten. Voor alle liaison-magistraten geldt dat zij een belangrijke taak hebben in de relatie van het OM met de betreffende landen en dat zij voor het OM nuttige en noodzakelijke netwerken onderhouden.

De inzet van LM's draagt tevens bij aan de ambitie om georganiseerde misdaad via onder meer een internationale aanpak effectiever te bestrijden.

Het College van Procureurs-Generaal ondersteunt die ambitie door het netwerk van liaison-magistraten uit te breiden. In 2024 is een liaison-magistraat in Marokko begonnen en is besloten de verkenning in de Verenigde Arabische Emiraten om te zetten in een vaste liaison-magistraat-post. Deze LM's zijn een aanvulling op de al aanwezige LM's in Rome (voor Italië en Albanië), Londen (voor het Verenigd Koninkrijk en Ierland) en Madrid.

Jeroen Kuipers is liaison magistraat in Italië en Albanië en vertelt wat hem daar bezighoudt.

‘Wij leren van hen, zij leren van ons’

In 2024 werd Albanië door Skyscanner verkozen tot een van de meest trending nieuwe vakantiebestemming. Het is ook een prachtig land in vele opzichten. Niet alleen toeristen en zakenlui bezoeken het graag, ook bij oligarchen en (andere) criminelen met minder goede bedoelingen is het land in trek. En dat vind ik dan weer interessant als officier van justitie.

Wat houdt je werk in?

De kern van mijn werk als liaisonmagistraat voor Nederland in Italië en Albanië is om de internationale brug te vormen tussen juridische systemen, zodat Nederlandse opsporings- en vervolgingsbelangen in het buitenland zo goed mogelijk worden gediend. In Italië doen we dat als Nederland sinds 2014. Albanië kwam er in 2024 bij.

De eerste klus in Albanië is om betrouwbare ingangen te vinden voor professionele justitiële samenwerking. Die zijn er: in de afgelopen jaren is een zeer uitgebreid ‘vetting’ proces uitgerold binnen de rechterlijke macht van Albanië. Als gevolg daarvan is ongeveer de helft van het aantal magistraten (officieren van justitie en rechters) vertrokken. Met wie er is overgebleven, lijkt het goed zaken doen, ook al is dat in een land als Albanië iets dat van persoon tot persoon beoordeeld moet worden. De stapel met werk is daarentegen enorm.

Met name de collega's bij de *Special Structure against Corruption and Organized Crime* (SPAK) zijn zeer betrokken en actief. En de circa twintig officieren van justitie daar zijn gemotiveerd, naar het lijkt betrouwbaar en zij werken graag samen met Nederland. Wij hebben hen ook iets te leren namelijk: crypto, analyse en de systeembenadering van criminele machtsstructuren bijvoorbeeld. Op deze punten delen we overigens ook onze kennis met de Italiaanse collega's. Wij leren van hen, zij leren van ons. De Italianen zijn goed in human intelligence en kroongetuigen, wij zijn goed in de techniek. Als we dergelijke capaciteiten bij elkaar leggen, ontstaat het beste van beide werelden.

Welke ontwikkelingen zie je?

De zware criminaliteit heeft een steeds beter adaptatievermogen en dat vraagt evenredig meer van ons. Criminele samenwerkingsverbanden zijn conglomeraten van criminele ondernemingen geworden die nieuwe technieken, communicatiemogelijkheden, logistieke en financiële constructies en zwakke plekken in landen optimaal weten te benutten om criminele verdienmodellen wereldwijd te laten floreren. Dat vraagt van ons echte samenwerking, focus en creativiteit. Nationaal is dat al best een uitdaging, maar het echte werk is om dat internationaal te doen.

In Italië wordt inmiddels gewaarschuwd voor de toegenomen betekenis van niet Italiaanse maffiastructuren, die belangrijker lijken te worden. Met name Albanese netwerken vallen daarbij op. Het karakter van de maffia is veranderd: ook zij weten dat geweld aandacht trekt, en aandacht is *bad for business*. De verschuiving naar complexere financiële maffiastructuren vraagt om andere instrumenten uit onze gereedschapskist en om snellere informatiedeling binnen Europa.

4 BIJZONDERE OPSPORINGS- DIENSTEN EN POLITIE

4.1 Bijzondere opsporingsdiensten

In het voorgaande is al veel van het werk van de FIOD voorbij gekomen in de aanpak van criminele geldstromen. Nederland telt vier BOD'en, te weten de FIOD, de opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie (OD-NLA), de Inlichtingen- en opsporingsdienst van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA-IOD) en de Inlichtingen- en opsporingsdienst van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT-IOD). Het traceren en verstoren van criminele geldstromen maakt integraal onderdeel uit van het primaire proces van de BOD-en. De Portefeuille Criminele Geldstromen (CG) initieert, coördineert en structureert ontwikkelingen en activiteiten op dit vlak. Deelnemers aan de Portefeuille CG zijn het FP en de hoofden opsporing van de vier BOD'en en de Kmar.

Doelstellingen

Met het FP zijn kwalitatieve en kwantitatieve afspraken gemaakt over de doelstellingen voor de periode 2024-2027. Het plan om in 2024 te starten met het monitoren en

rijker verantwoord van afpakken in ruime zin, in het bijzonder (strafvorderlijk) slachtofferbeslag, voorwerpen die strafrechtelijk onttrokken worden aan het verkeer, zoals merk vervalste voorwerpen en drugs (in aantallen en in geld), en bestuursrechtelijke (fiscaal) en civielrechtelijke resultaten, is niet gerealiseerd. Dit wordt in 2025 opgepakt.

In 2024 is ook gewerkt aan de implementatie van de kwalitatieve doelstellingen. In het bijzonder het vanaf de opwerking van een onderzoek aandacht besteden aan het crimineel verdienmodel bij criminaliteit waarbij verrijking een belangrijk motief is. Hoe wordt het criminele geld verdiend en wie is of zijn daarbij betrokken? Naast een financieel doel dient het in kaart brengen van het crimineel verdienmodel ook een tactisch doel. Het levert input voor de keuze en wijze van het te onderzoeken delict (ofwel: door middel van welke strafbare feiten is het voordeel verkregen). Het criminele verdienmodel is daarmee een integraal onderdeel van het onderzoek.

1. FIOD

In het voorgaande is al veel van het werk van de FIOD voorbij gekomen in de aanpak van criminele geldstromen. De FIOD is de opsporingsdienst van financiële en fiscale criminaliteit. De kracht van de FIOD hierbij is kennis en kunde op het gebied van financieel en fiscaal rechercheren en het vermogen om ingewikkelde financiële structuren te doorgronden. Een belangrijk onderdeel hierbij is criminele geldstromen traceren, verstoren of beëindigen en het afpakken van crimineel verkregen vermogen.

Financiële facilitators

Een concreet voorbeeld in de aanpak criminele geldstromen is dat de FIOD zich binnen het thema Witwassen richt op de rol van financiële facilitators. Zie in dit kader ook hoofdstuk 2 Witwassen waarin een aantal FIOD-zaken en andere ontwikkelingen worden genoemd.

Financiële facilitators zijn onmisbare en cruciale schakels om het geld van de onder- naar de bovenwereld te laten stromen. Niet alleen onmisbaar en cruciaal voor de onderwereld, maar ook schaars en lastig vervangbaar. Door deze schakels er tussenuit te halen wordt op een effectieve manier schade toegebracht aan het crimineel bedrijfsmodel.

'57-jarige man uit de regio Zuid-Kennemerland wordt verdacht van niet-ambtelijke omkoping en witwassen. Hij is vermoedelijk onderdeel van een omvangrijke omkopingsconstructie van circa 27 miljoen euro aan (internationale) geldstromen sinds 2015.'

Een ander soort geldstromen waar de FIOD de laatste jaren in toenemende mate mee van doen heeft zijn virtuele criminele geldstromen. Ook hier richt de FIOD zich op

de aanpak van financiële facilitators door het volgen van de virtuele criminele geldstroom.

Voorbeelden hiervan zijn onderzoeken naar verdachten die deel uitmaken van een organisatie verbonden aan een illegale cryptomixer. Een belangrijke uitspraak in dit kader wordt genoemd onder het kopje Digitale criminele geldstromen (hoofdstuk 2.2.3.).

2. OD-NLA

De Opsporingsdienst van de NLA doet strafrechtelijk onderzoek naar onder andere arbeidsuitbuiting, mensensmokkel, georganiseerde fraude met uitkeringen & subsidies en zorgfraude. Financieel gewin staat bij de strafbare feiten die de Opsporingsdienst onderzoekt voorop. Het financieel rechercheren maakt dan ook een belangrijk en integraal onderdeel uit van de onderzoeken van de OD-NLA. Zij maken kwalitatieve groei door, leidend tot het realiseren van de verhoogde kwantitatieve doelstelling voor 2024. Aandacht is er voor Criminele Geldstromen in alle teams. Dit leidde er toe dat de beslagdoelstelling werd gerealiseerd door de inzet van al hun rechteamts. Onderstaand vindt u een voorbeeld die heeft bijgedragen aan het behalen van de beslagdoelstelling in 2024.

Beslaglegging als middel voor verstoren van de Criminele Geldstromen

In 2024 heeft de Opsporingsdienst van de NLA beslag gelegd in een onderzoek naar zorgfraude, waarbij ondernemingen en natuurlijke personen als verdachten waren aangemerkt. Er werd conservatoir en klassiek beslag gelegd op onder andere een woning, bankrekeningen, vorderingen op andere

partijen, vervoermiddelen, sieraden en horloges en een som contant geld. In het onderzoek bestaat de verdenking van verduistering en witwassen gepleegd door meerdere verdachten. Gedurende het onderzoek is mede op basis van onderzoek naar criminele geldstromen een andere onderneming als verdachte aangemerkt. De geldkraan richting de grootste locatie van één van de verdachte ondernemingen is dichtgedraaid. Deze locatie is inmiddels gesloten.

Verstoren criminele geldstromen

Overigens bevat het verstoren van Criminele Geldstromen meer dan alleen het afpakken, dit verstoren wordt op verschillende wijze gedaan. In onderzoeken van afdelingen Werk & Inkomen en Arbeidsuitbuiting worden slachtoffers bijvoorbeeld gewezen op de mogelijkheden voor het voeren van civielrechtelijke procedures en mogelijke schadeclaims. In een strafrechtelijk onderzoek zijn samen met het Openbaar Ministerie beslagmogelijkheden in het kader van 'affectieschade' (een vorm van smartengeld voor naasten of nabestaanden) onderzocht. Ook de inzet van een Bibob-onderzoek kan zeer effectief zijn zoals in onderstaande casus is te lezen.

Stoppen vergunning onderneming middels nieuwe Bibob-beoordeling

In een in 2024 ingeleverd strafrechtelijk onderzoek van het team Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid van Recherche Werk & Inkomen naar misbruik van subsidie en valsheid in geschrifte tegen verdachte ondernemingen en haar vennoten zijn tijdens een doorzoeking contanten aangetroffen die ter waarheidsvinding in

beslag zijn genomen. Vervolgens bleek dat de eigenaar van deze contanten een direct opeisbare vordering van de Belastingdienst had, waarna het beslag is overgedragen aan de Belastingdienst. Daarnaast zijn processen-verbaal verstrekt aan de gemeente welke zijn opgenomen in het BIBOB-dossier van verdachte ondernemingen. De gemeente heeft o.b.v. het totaal aan informatie wat zij had geen nieuwe vergunningen aan deze ondernemingen verstrekt.

Vooruitblik 2025

In 2024 zijn de eerste stappen gezet in het monitoren van andere resultaten in het kader van 'rijker verantwoorden'. Deze resultaten bestaan in 2024 in ieder geval uit bestuurlijke resultaten zoals naheffing/ navordering van loon- en omzetbelasting door de Belastingdienst, herstel van uitkeringen bij het UWV, terugvorderen door Uitvoering van Beleid van het Ministerie van SZW en vaststellingsovereenkomsten met betalingsverplichting gesloten met een curator. Het totale bedrag betreft enkele miljoenen Euro's. In 2025 wil de OD-NLA het monitoren verder verfijnen, zodat in een volgende rapportage exacter kan worden gerapporteerd.

3. ILT-IOD

De ILT-IOD is de gespecialiseerde landelijke milieuopsporingsdienst van Nederland. Zij voert complexe strafrechtelijke onderzoeken uit op het gebied van leefomgeving, transport en wonen. Denk hierbij aan onderwerpen zoals afvaldumping, lozing van gevaarlijke stoffen en ernstige bodemverontreiniging. De ILT-IOD richt zich op georganiseerde criminaliteit, vaak met internationale (financiële) constructies en handelsstromen, waarbij zonder ingrijpen van de overheid uiteindelijk onherstelbare schade ontstaat aan mens, milieu en maatschappij.

Milieucriminaliteit heeft niet als doel om de leefomgeving te vervuilen, het richt zich vooral op financieel gewin. Dat kan zijn bij het besparen van kosten dat resulteert in een hogere winst. Deze vorm van fraude door doelbewust, calculerend gedrag mag niet lonen! De ILT-IOD zet zich daarom in om het wederrechtelijk verkregen voordeel van de verdachte af te pakken, met als doel de financiële positie van de verdachte terug te brengen naar de situatie van vóór de gepleegde feiten. Het traceren van criminele geldstromen en het frustreren en verstoren van verdienmodellen, maakt een belangrijk onderdeel uit van onze strafrechtelijk onderzoeken.

Van criminele omzet naar afpakken criminele salarissen en bonussen

Het onderzoek Fosfor gaat over één van de grootste biodieselfraudezaken in Nederland: het omkatten van niet-duurzame biodiesel naar duurzame biodiesel. Het bedrijf heeft door deze criminele activiteiten relatief grote winsten kunnen behalen. Drie verdachten zijn veroordeeld voor de biodieselfraude en hun salaris en bonussen kunnen worden aangemerkt als verkregen uit crimineel vermogen. Zij wisten dat omzet van het bedrijf werd gegenereerd vanuit criminele activiteiten. Zonder de fraude en de daarmee gemaakte omzet was het bedrijf niet levensvatbaar.

Voor de berekening van het wederrechtelijk verkregen voordeel (WVV) heeft de ILT-IOD per jaar het percentage omgekatte biodiesel in de omzet van het bedrijf ten opzichte van de totale omzet berekend. Deze percentages zijn vervolgens toegepast op het inkomen van één van de verdachten. De rechtbank heeft deze berekeningsmethodiek geaccordeerd en heeft voor een van de drie verdachten het WVV bepaald op ruim 200.000 euro en een betalingsverplichting opgelegd. De desbetreffende verdachte heeft inmiddels voldaan aan de betalingsverplichting. De ontnemingszaken tegen de twee andere verdachten zijn nog niet afgerond.

In 2024 zijn vier onderzoeken van de ILT-IOD als pilot gebruikt voor het vermogensdossier. Het vermogensdossier biedt inzicht in actuele vermogenspositie van de verdachte en houdt nauwgezet onderzoekshandelingen

bij. Vanaf 2025 zullen in alle nieuwe onderzoeken van de ILT-IOD het vermogensdossier in Summ-it gebruiken.

Gelegd beslag

Eind 2024 is door de ILT-IOD op verschillende onroerende goederen beslag gelegd van ruim 34 miljoen euro (na aftrek van de hypothecaire schuld). Ook is in een strafrechtelijk onderzoek van de Politie een bijdrage geleverd inzake de naleving van een voorlopige maatregel waar sprake is geweest van het illegaal dumpen van afval. In dit gemeenschappelijk onderzoek is bijna vier miljoen euro beslag gelegd. In 2024 is er daarnaast meer aandacht geschonken aan alternatieve wijzen van afdoeningen. Er is ingezet op het 'in ruime zin' afpakken van crimineel vermogen. Een voorbeeld hiervan is een onderschepping van vier containers met F-gassen cilinders met een straatwaarde van ongeveer 1,4 miljoen euro. Deze containers zijn inbeslaggenomen en van de markt gehaald (ter onttrekking aan het verkeer).

4. NVWA-IOD

De NVWA-Inlichtingen en Opsporingsdienst (IOD) pakt risicogericht en op basis van kennis, de grootste maatschappelijke risico's op het gebied van onze voedselveiligheid, productveiligheid, natuur en dierenwelzijn aan. Samen met andere partners probeert de NVWA-IOD de fraude op deze gebieden zoveel mogelijk te voorkomen én te bestrijden. Door het verzamelen en analyseren van informatie en uitvoeren van strafrechtelijke opsporingsonderzoeken worden omstandigheden blootgelegd die fraude en andere illegale activiteiten mogelijk maken.

In alle onderzoeken wordt gewerkt met het vermogensdossier. Ook wordt door de accountants al in de signaalfase

meegekeken naar potentieel op ontneming van criminele geldstromen.

In 2024 is bij de NVWA-IOD geïnvesteerd in het opdoen van kennis op crypto-gebied. Er is onder andere een kennisgroep Cryptocurrency opgericht en leden van deze groep hebben een introductiecursus op cryptogebied bij DataExpert gevolgd. De cursus was nog maar net voorbij of de aanwijzingen voor crypto in het onderzoek Bergkammen kwamen naar boven. Lees onderstaand meer over het onderzoek Bergkammen over een verdenking van handel in ondermaatse en buiten het vangstquotum gevangen vis.

Bergkammen

Het onderzoek Bergkammen richtte zich op de verdenking van de handel in ondermaatse en buiten het vangstquotum gevangen vis. Tevens werd deze vis daarnaast "zwart" verhandeld. De visserijsector staat niet bekend als een sector waar crypto in omgaat.

Analyse van de IP-tap leerde dat een van de verdachten veel crypto gerelateerde websites bezocht waarvan er een van een crypto-exchange uitsprong. Deze verdachte bleek daar een account te hebben. Bij de op- en afboekingen viel een walletadres op waar zowel naartoe geboekt werd als van ontvangen werd. Deze behoorde vermoedelijk toe aan verdachte. Met ondersteuning van crypto-experts van andere diensten (FIOD, Politie Zuid-West Brabant en digitaal vermogenstraceerder OM) werd toegewerkt naar een actiedag. Op de actiedag werden diverse Mnemonics (herstelsleutel bestaande uit 12, 24 of 25 woorden) aangetroffen. Er werd

op de actiedag geen beslag gelegd op crypto omdat geen toegang verkregen werd tot de wallets of omdat er te weinig waarde aan gekoppeld was. De expert van de politie kon 14 dagen later alsnog toegang krijgen tot een van de wallets waarna beslag is gelegd op circa € 180.000 aan crypto. Dit onderzoek leerde ons dat het hebben van kennis en kennissen op crypto-gebied tegenwoordig onontbeerlijk zijn in opsporingsonderzoeken. In het visonderzoek is geen ontnemingsrapportage opgemaakt aangezien de omvang van de betreffende strafbare feiten moeilijk aantoonbaar was. Wel werden veel aanwijzingen voor zwarte handel aangetroffen. Deze zijn gedeeld met de Belastingdienst waarmee in RIEC verband een samenwerking in deze casus is opgestart.

4.2 Politie

Inzicht krijgen in de criminele geldstromen heeft steeds meer aandacht binnen de politie en leidt tot grotere kansen om hierop in te grijpen. Het verkrijgen van inzicht doet de politie niet alleen maar in samenwerking met partners, zowel in de publieke als de private sector. Het aanpakken van georganiseerde criminaliteit is niet het exclusieve terrein van de politie. Daarnaast is witwassen en ondermijning geen specifiek Nederlands probleem en werk de politie internationaal samen om de georganiseerde criminaliteit aan te pakken. Dit vraagt grote inspanningen en geduld, het is niet van de een op andere dag geregeld. De politie werkt hard aan het opbouwen van een goede intelligence positie, expertise en kennis.

Financial Crime Scripting

De politie zet stappen om structuren van criminele geldstromen in beeld te brengen middels Financial Crime Scripting om te ontdekken waar de grootste kansen liggen om in te grijpen. De ontwikkeling van één landelijke kwalitatieve financiële paragraaf voor de politie is gaande. Die paragraaf moet in elk ondermijningsonderzoek onderdeel van de intake procedure van een zaak worden. Verder wordt er continu geïnvesteerd in vakontwikkeling door het organiseren van kennisnetwerken, vakdagen en webinars, zowel landelijk als door de afzonderlijke Regionale Eenheden. Sinds enkele jaren werkt de politie samen met FIOD, FIU-NL en OM, maar ook publiek-privaat met banken in de Serious Crime Taskforce (SCTF). Het doel is om de facilitators van de onderwereld aan te pakken.

Deze ontwikkelingen maken dat we meer inzicht en slagkracht ontwikkelen. Een mooi voorbeeld is het oprollen van een netwerk van grootschalige hypotheekfraude in Amsterdam. Onder het kopje vastgoed (hoofdstuk 2.2.4) staan al een aantal voorbeelden uit deze aanpak aangehaald.

Doorontwikkeling vindt niet alleen plaats bij de Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies, maar ook in de Regionale Eenheden. Zoals in de Eenheid Rotterdam dat samen met het Openbaar Ministerie een aanvalsplan heeft opgesteld. Het afgelopen jaar zijn in de Eenheid Rotterdam acties uit het plan vertaald naar de praktijk. Zo heeft de informatieorganisatie een strategisch beeld criminele geldstromen opgeleverd en is het intelligencebeeld op crimineel ondergronds bankieren verbeterd. Er wordt nauw samengewerkt met de FIU-NL en er zijn verschillende onderzoeken naar criminele geldstromen opgestart. Ook is geïnvesteerd in de samenwerking met

andere (RIEC)-partners en gewerkt aan een nieuw Regionaal Integraal Financieel Team (samenwerking tussen FIOD, politie en OM). In het kader van de aanpak criminele geldstromen wordt in dit team de bestrijding van criminele dienstverleners versterkt.

Ondergronds bankieren

Op basis van het intelligencebeeld crimineel ondergronds bankieren werkt de Eenheid Rotterdam een interventiestrategie

uit. De inzet is het zwakker maken van sleutelfiguren, het verstoren van de structuur en preventie, door andere partijen te activeren om een rol te pakken. Ondergronds bankieren is een complex maatschappelijk veiligheidsvraagstuk dat ook vraagt om bredere maatschappelijke oplossingen, die op de lange termijn bijdragen aan structurele en meer effectieve ontmanteling van criminele systemen.

5 ONTWIKKELINGEN

In hoofdstuk 5.1 staan een aantal wetgevingswensen beschreven. Ondanks dat we nu meer inzicht hebben in waar het vermogen van criminelen is geplaatst, laat de huidige wetgeving niet altijd toe om actie te ondernemen. Ontwikkeling en implementatie van deze wetten zullen bijdragen aan een grotere slagkracht ten behoeve van het verstoren van de criminele geldstromen.

5.1 Gewenste wet- en regelgeving

Wens nationale strategie CG

Zoals geschetst in dit jaaroverzicht wordt geconstateerd dat crimineel geld zich diep in de haarvaten van de maatschappij bevindt. Met enkel het strafrecht kan dit criminele ecosysteem niet voldoende worden aangepakt. Voor de opsporing en vervolging is er een Strategisch Programma Criminele Geldstromen en daarnaast is er een NRA. Echter een visie op nationaal niveau waarin alle stakeholders een rol krijgen ontbreekt tot op heden. Naast opsporing en vervolging zijn er ook publieke en private partijen die zich in het werkveld CG bevinden, maar waarvoor geen overkoepelend strategisch kader bestaat. Departementen maken afzonderlijk hun eigen beleid, maar hier ziet geen centrale coördinatie en sturing op. Het WODC voert Nationale Risk Assessments (NRA) uit die inzicht geven in de witwasrisico's en hoe deze risico's te mitigeren. Het geeft echter geen inzicht in welke partij waarvoor verantwoordelijk is.

Meldrecht overheidsinstanties

Voor de aanpak van criminele geldstromen is het belangrijk dat overheidsorganisaties, die in de uitvoering van hun werk tegen signalen van ondermijning aanlopen, een signaal kunnen melden bij de FIU-NL zonder dat die partijen hun geheimhouding schenden. We denken met name aan gemeenten en provincies die veel baat hebben bij een meldrecht. In gesprekken met gemeenten zien we regelmatig buitenlandse investeringsmaatschappijen terugkeren die investeren in commercieel vastgoed. In de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob)-procedure vragen een aantal gemeenten naar de herkomst van de gelden en de personen achter deze buitenlandse maatschappijen. Daarbij lopen ze tegen zaken aan die kunnen duiden op witwassen. Echter, deze informatie kan niet of niet gemakkelijk worden gedeeld met andere overheidspartijen, waaronder met opsporingsdiensten en het OM. Tegelijkertijd zien die gemeenten ook dat bepaald vastgoed, nadat het in andere handen overgaat, leeg staat dan wel gebruikt wordt voor allerlei onwenselijke activiteiten. We zouden erbij gebaat zijn als gemeenten en provincies signalen die duiden op witwassen kunnen melden bij de FIU-NL, zodat de informatie centraal bijeenkomt, kan worden geanalyseerd en zal bijdragen aan het opsporen en vervolgen van strafbare feiten.

Delen van informatie

Een goede intelligencepositie is essentieel voor een goede en systemische aanpak van ondermijning. Daarvoor is het noodzakelijk dat er informatie gedeeld kan worden zowel publiek-publiek als publiek-privaat. Een goed voorbeeld waarbij duidelijk wordt dat we veel baat kunnen hebben van het delen van informatie de *Serious Crime Task Force* (SCTF). Hierin werken opsporingsdiensten Politie en FIOD, FIU-NL, betrokken banken en het OM samen. De SCTF is georganiseerd onder de FEC-PPS-vlag. Informatiedeling in het SCTF levert veel waardevolle informatie op. Opschaling van dergelijke samenwerking is wenselijk.

In diverse samenwerkingsverbanden is echter veel onduidelijk en bestaan twijfels over wat wel en niet gedeeld mag worden. Die onduidelijkheid blokkeert effectieve samenwerking. Het is van belang dat daar op nationaal niveau eenduidigheid over komt, bijvoorbeeld in de vorm van een roadmap die beschikbaar is voor alle betrokken partijen in de aanpak van criminele geldstromen

Het is van belang dat de mogelijkheden onder de nieuwe Europese regelingen optimaal benut worden. Het is wenselijk om zo snel mogelijk inzicht te krijgen in het standpunt van de wetgever en AMLA ten aanzien van gegevensdeling.

Centraal toezicht op rechtspersonen met handhavende bevoegdheden

We zien vanuit de strafrechtelijke aanpak van criminele geldstromen zeer regelmatig methodieken voorbij komen waarbij misbruik van rechtspersonen voorkomt. Op dit moment is het toezicht op rechtspersonen versnipperd: dat ligt deels bij het ministerie van Justitie en Veiligheid (Justis/Track), deels bij de belastingdienst en deels bij het OM. Tegelijkertijd mist de Kamer van Koophandel. Voor een goede aanpak van

criminele geldstromen is er behoefte aan een centraler en effectiever ingericht toezicht op rechtspersonen waarbij indien noodzakelijk ook handhavend kan worden opgetreden.

5.2 Overige Ontwikkelingen

Confiscatierichtlijn

Op 24 april 2024 is de nieuwe EU-richtlijn 2024/1260 gepubliceerd over afpakken en ontnemen (EU Confiscatierichtlijn). De Confiscatierichtlijn bevat verschillende voorstellen om het afpakken van crimineel vermogen in Europees verband effectiever te maken en moet uiterlijk op 23 november 2026 zijn geïmplementeerd. De Confiscatierichtlijn zal een aanzienlijke impact hebben op het takenpakket en de werklast van het justitie en politie ARO in Nederland. Het justitie en politie ARO zullen na implementatie van de confiscatierichtlijn

intensiever met elkaar gaan samenwerking in het kader van de grensoverschrijdende uitwisseling van informatie over getraceerde vermogensbestanddelen.

In de richtlijn is vastgelegd welke taken een ARO moet vervullen op het gebied van traceren van vermogen met het oog op bevrozing en confiscatie. Tevens breidt de richtlijn het aantal bronnen waar een ARO toegang toe moeten hebben uit en zijn de termijnen waarbinnen een ARO deze informatie moeten verstrekken aan een ARO van een andere EU lidstaat verkort.

Ook zullen ARO's de informatie over dit vermogen in veel gevallen direct als bewijs mogen verstrekken, waardoor het proces van het verkrijgen van deze informatie als bewijs ook sneller en efficiënter zal worden. Om te voorkomen dat getraceerd vermogen onvindbaar wordt gemaakt krijgen de ARO's de bevoegdheid om vermogen tijdelijk te bevriezen. In zeven werkdagen moet de verzoekende lidstaat vervolgens een Europees bevrozingsbevel versturen.

In art. 15 en 16 van de EU Confiscatierichtlijn is de mogelijkheid tot Non Conviction Based Confiscation opgenomen. Dit betreft een vorm van (in rem) confiscatie waarvoor geen voorafgaande strafrechtelijke veroordeling van een persoon nodig is. Een dergelijke vorm kent Nederland tot op heden niet. Het OM is nauw betrokken bij de implementatie van de EU Confiscatierichtlijn en buigt zich in samenspraak met de ketenpartners specifiek over de reikwijdte en de bewijslastverdeling van de te implementeren NCBC-regeling.

AML pakket

In juni 2021 heeft de Europese Commissie een uitgebreid AML pakket, bestaande uit vier onderdelen, gepresenteerd. Op 30 mei 2024 heeft de Europese Raad het pakket aangenomen. Dit pakket

bestaat uit de *Transfer of Funds Regulation* (richtlijn 2024/1654), de verordening tot de oprichting van het AMLA (verordening 2024/1620), de AMLD6 (richtlijn 2024/1640) en de AMLR (verordening 2024/1624). De AMLD6 stelt nieuwe maatregelen vast op het gebied van witwassen en terrorisme financiering, waaronder de taken van de FIU-NL en de toezichthouders en het UBO-register. Daarnaast wordt er onder andere in de richtlijn een uitbreiding van het bankregister geregeld met informatie over cryptorekeningen en virtuele IBAN's. De AMLR bevat meer materiële bepalingen en zal de Wwft gaan vervangen. De deadline voor implementatie is juli 2027.

Jaarbericht Criminele Geldstromen 2024

Openbaar Ministerie
Postbus 20305
2500 EH Den Haag
www.om.nl

Juni 2025